

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
ויעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

חוות דעת מומחה

חוות דעת כלכלית המוגשת לבית המשפט

בעניין בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חברת פיליפ מוריס בע"מ

חברת Phillip Morris International Management SA

שמי ד"ר מאיר אמיר, ת.ז. 006488100, יועץ כלכלי.
אני הבעלים של חברת ד"ר מאיר אמיר ושות' בע"מ, חברה ליעוץ כלכלי הפועלת משנת 1992. כתובת החברה: רחוב ויזל 21, תל אביב.
נתבקשתי על ידי עורך דין תומר לוי המייצג את המבקש, אילן טסלר, להכין חוות דעת כלכלית שתוגש לבית המשפט בתמיכה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד חברת הסיגריות הישראלית פיליפ מוריס בע"מ וכנגד חברת האם השוויצרית שלה: Phillip Morris S.A. (שתי החברות שכנגדן תוגש התובענה הייצוגית תכוננה להלן: פיליפ מוריס או חברת פיליפ מוריס או החברה)
חברות אלה נמצאות בשליטה מלאה של החברה הציבורית האמריקנית: Phillip Morris International Inc. (להלן: חברת PMI), אשר מניותיה נסחרות בבורסה בניו יורק.

מטרת חוות הדעת הכלכלית היא להוכיח כי פיליפ מוריס, המהווה "בעלת מונופולין" על פי חוק ההגבלים העסקיים בארץ, גובה מחיר מופרז לסיגריות מתוצרתה הנמכרות בישראל, וכך מפיקה לעצמה רווחים בלתי סבירים וזאת תוך הפרת "האיסור על גביית מחיר בלתי הוגן גבוה" כלשון סעיף 29א לחוק ההגבלים העסקיים שאינו מתיר לבעל מונופול לנצל את כוחו ומעמדו לרעה.

חוות הדעת תציג תחשיב כמותי של רווחים בלתי סבירים אלה.
אני נותן חוות דעתי זו במקום עדות בבית המשפט ואני מצהיר בזאת כי ידוע לי היטב שלעניין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר בשבועה בבית המשפט, דין חוות דעתי זו כשהיא חתומה על ידי כדין עדות בשבועה שנתתי בבית המשפט.

דר' מאיר אמיר ושות'

י"זום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

ואלה פרטי השכלתי:

1972 – תואר בוגר בכלכלה ופילוסופיה. האוניברסיטה העברית בירושלים.

1976 – תואר ד"ר בכלכלה. אוניברסיטת אילינוי ארה"ב.

ניסיוני המקצועי ותפקידים שמילאתי מאז השלמת לימודי:

1978-1982- כלכלן בכיר במשרד האוצר. מרכז צוות באגף התקציבים בנושאי תעשייה, חקלאות, ותיירות. חבר מועצת המנהלים של מפעלי ים המלח, פוספטים בנגב, מועצות ייצור חקלאיות והחברה הממשלתית לתיירות. תפקיד אחרון באוצר: הממונה על הסובסידיות.

1982-1984- סמנכ"ל לכלכלה ותכנון. קבוצת הביטוח הסנה.

1985- יועץ כלכלי למנהל המועצה לשיווק פרי הדר.

1986-1989- סמנכ"ל לכספים וכלכלה. תה"ל מהנדסים. בין היתר אחראי על המחלקה הכלכלית שמנתה כ- 10 כלכלנים בעלי תואר שני ושלישי שעבדו בעיקר בחו"ל בפרויקטים של הבנק העולמי.

1990-1992- משנה למנהל הרשות לפיתוח ירושלים. אחראי על גיוס הון, ניהול פרויקטים אורבניים, הקמת קרן הון סיכון, חממות מדע תעשייתיות ועשרות פרויקטים נוספים.

1992-2022- בעלים של חברה לייעוץ כלכלי. החברה ביצעה למעלה מ 400 פרויקטים כלכליים מיום הקמתה, כולם בוצעו אישית על ידי הח"מ. החברה עוסקת בהערכות שווי, הכנת תכניות עסקיות, לזוי וניתוח פיננסי, תכניות הבראה, מתן חוות דעת מומחה לבתי משפט ומוסדות בוררות, בחינות מקרו של ענפי משק וכדאיות פרויקטים בחו"ל.

רשימת פרויקטים שבוצעו בשנים האחרונות, כולל קבצי PDF של עשרות פרויקטים וחוות דעת שהוגשו לבית המשפט, ניתן למצוא באתר החברה: www.meiramir.co.il

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

להלן רשימה חלקית של חוות דעת מומחה שכתבתי בשנים האחרונות:

1. חוות דעת למשרד האוצר ולאגוד בתי אבות ודיור מוגן בישראל – מכרז למתן שירותים גריאטריים. יחד עם ירום אריאב (לשעבר מנכ"ל משרד האוצר).
2. חוות דעת לאגוד חברות הביטוח. תעריפי אשפוז סיעודי ותכניות ביטוח הוצאות רפואיות יחד עם פרופסור אביה ספיבק (לשעבר המשנה לנגיד בנק ישראל).
3. חוות דעת מומחה בודק לבית המשפט המחוזי בבאר שבע לפי הזמנת בית המשפט. בדיקת הסכם הפשרה בתביעה ייצוגית נגד החברה המרכזית למשקאות בע"מ(קוקה קולה).
4. חוות דעת מומחה בתביעה נגזרת נגד הדירקטורים בדיסקונט השקעות בגין השקעתם הכושלת בעיתון מעריב (חוות הדעת מומנה על ידי הרשות לניירות ערך). בית המשפט אישר את הגשת התביעה הנגזרת ב- 9.8.15 ובהמשך נחתם הסכם פשרה.
5. חוות דעת מומחה למשכן לבוררות ופתרון סכסוכים ע"פ הזמנת השופט בדימוס בועז אוקון, בקשר עם הליך בוררות בין חברת ניטרון מקבוצת שיכון ובינוי לחברה להשבת קולחים חדרה.
6. חוות דעת מומחה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בהקשר של תביעת נאמני האג"ח של בזק נגד מנהלי החברה בגין חלוקת דיבידנדים שלא מרווח.
7. חוות דעת מטעם התובעים בתביעה ייצוגית נגד תנובה בקשר למחיר הקוטג'. (חוות הדעת מומנה על ידי משרד המשפטים). הבקשה אושרה בבית המשפט המחוזי מרכז באפריל 2016 ובהמשך ניתן פסק דין שמאשר את התביעה. בעקבות אישור התביעה הוגש ערעור לבית המשפט העליון שעדיין לא פסק בעניין.
8. חוות דעת מומחה בקשר לתביעה נגזרת נגד הדירקטורים בחברת חבס בגין חלוקת דיבידנדים (חוות הדעת המליצה נגד הגשת תביעה).
9. חוות דעת כלכלית לאגוד חברי הבורסה שאינם בנקים (ברוקרים פרטיים). יחד עם ירום אריאב.

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

10. חוות דעת מומחה לבית המשפט השלום בתל אביב בקשר לתביעה שעניינה זכויות חכירה בגוש הגדול בת"א.
11. חוות דעת מומחה בבוררות שהתנהלה במשכן לבוררות ופתרון סכסוכים אצל השופט ורדי זילר ז"ל – תביעה של חברת מעגן התפלה נגד חברת GES מקבוצת גרנית הכרמל.
12. חוות דעת עבור המפרקים של חברת קווי אשראי באשר לעסקות חברות הנפט שנעשו בשנים 1995-97 (ישראלמקו, אקוויטל, יואל).
13. חוות דעת עבור ההסתדרות וועדי העובדים בנמלים בחיפה ואשדוד, שהוגשה לבית הדין הארצי לעבודה, באשר לרפורמת הנמלים המתוכננת והשפעתה על שכרם ותנאי העסקתם של עובדי הנמלים (יחד עם פרופסור אביה ספיבק).
14. חוות דעת מומחה בתביעה נגזרת נגד חברת בתי הזיקוק בע"מ בגין הצגה חלקית ומטעה במאזניה ובהודעותיה לבורסה של עסקות אשראי ספקים חריגות שנעשו בשנים 2012-2013
15. חוות דעת לחברת חישולי כרמל, חברת בת של תאגיד UTC האמריקאי, בקשר לשומת מס שהושתה על החברה על ידי מס הכנסה.
16. חוות דעת למשרד האוצר על הארגון מחדש של ענף המחצבות בישראל. (בשיתוף עם חברת פז הנדסה וכלכלה).
17. שתי חוות דעת שהוגשו לבית הדין לעבודה בתל אביב שעוסקות בזכויות של עובדים שפרשו מהחברה לקבלת תמורה על עבודתם וזכותם להמשיך ולפעול באותו תחום עיסוק.
18. חוות דעת שהוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים במסגרת בקשה לאישור תביעה נגזרת מצד אחד מבעלי המניות בחברת מלון שלום בע"מ.
19. חוות דעת שהוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בת"א במסגרת בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד החברות הציבוריות דורי בניה ודורי קבוצה בגין הפסדים של מאות מיליוני ₪ שלא דווחו למשקיעים במועדם.
20. שלוש חוות דעת שהוגשו מטעם עיריית נס ציונה לבית המשפט כתגובה לתביעות שעניינן גובה אגרת הביוב והיטל הביוב בנס ציונה.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

21. חוות דעת מומחה לבית המשפט המחוזי בתל אביב (המחלקה הכלכלית) בתביעה נגזרת נגד הדירקטורים בחברת בזק וכנגד חברת הייעוץ מריל לינץ בגין עסקת בעלי ענין ברכישת מניות יורוקום בחברת יס על ידי חברת בזק (2015).
22. חוות דעת לאיגוד חברות אנרגיה מתחדשות בישראל באשר לתועלת למשק מפיתוח התעשייה הסולארית (יחד עם ירום אריאב).
23. חוות דעת להסתדרות הציונית העולמית בגין המרצת פתיחה שהוגשה נגדה ונגד חברת אוצר התיישבות היהודים (אוה"ה) על ידי החברה לאיתור והשבה של נכסי נספי השואה לבית המשפט המחוזי בת"א לחלוקת מניות בל"ל שברשות אוה"ה כדיבידנד בעין.
24. חוות דעת מומחה בבקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד חברת פיליפ מוריס, בעלת מונופול בשוק הסיגריות בישראל, בגין גביית מחיר מופרז על הסיגריות ששיווקה בשנים 2011-2016. (2016)
25. חוות דעת מומחה בתביעה נגד מגדל חברה לביטוח בגין הפרת זכויות היוצרים של הציר המנוח יעקב וכסלר בעת הפקת לוחות השנה של החברה. (2016)
26. חוות דעת מומחה שהוגשה לבית המשפט העליון על ידי איגוד החברות לביטוח חיים בתביעה נגד המדינה באשר לאי הנפקת אג"ח מיועדות לבעלי פוליסות ביטוח מנהלים. יחד עם ירום אריאב. (2016)
27. חוות דעת מומחה בבקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד חברות בזק בינלאומי, פרטנר וסלקום בגין גביית מחיר בלתי סביר ממתקשרים מזדמנים בשיחות בינלאומיות יוצאות. (2016)
28. חוות דעת מומחה לבית המשפט המחוזי בירושלים בתביעה ייצוגית נגד חברת בזק בגין גביה בלתי מוצדקת של כספים מציבור משתמשי שירות שיחה משלימה בעת פניה למוקד 144. הבקשה אושרה וחוות הדעת עוסקת באומדן סכום ההשבה. (2016)
29. חוות דעת מומחה בהליך בוררות בין רשות שדות תעופה לחברה הציבורית ממן באשר לחישוב הסכום שהרשות אמורה לשלם לממן עבור פדיון השקעות עבר של ממן במסוף המטענים בשדה התעופה בן גוריון. חוות הדעת נכתבה עבור הרשות. (2016)

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

30. חוות דעת מומחה בנושא התפוסה בבתי החולים הסיעודיים. (2017)
31. חוות דעת מומחה לבית המשפט המחוזי בחיפה ולבית המשפט העליון בסכסוך בין חברת חיפה כימיקלים לעיריית חיפה בנושא מיכל האמוניה ביחד עם ירום אריאב. (2017)
32. חוות דעת עבור החברות שפיר הנדסה ועזריאלי באשר לחלוקת הגז הטבעי בישראל. (2017)
33. חוות דעת לעיריית אשדוד בעניין גובה היטל ההשבחה בגין בניית נמל חדש בעיר, נמל הדרום, ע"י זכיינים. (2018)
34. חוות דעת מומחה לבית המשפט העליון בנושא מיסוי הסיגריות ומוצרי הטבק בישראל. נכתב עבור המיזם למיגור העישון. (2018)
35. דו"ח בודק מטעם בית המשפט לעניין הסדר פשרה. בז'רנו נגד יינות ביתן. (2018)
36. חוות דעת מומחה לבית המשפט בתמיכה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד קרן הגשמה. (2019)
37. חוות דעת מומחה לבית המשפט העליון עבור משרד התרבות בקשר לתביעה נגד המשרד באשר לדרך תקצוב תיאטראות בישראל על ידי המשרד. (2019)
38. חוות דעת לבית המשפט העליון עבור משקי עמק המעיינות בעתירה על גובה היטל מים שהוטל עליהם על ידי המדינה. (2020)
39. חוות דעת לבית המשפט (יחד עם ירום אריאב) עבור קרן ריט 1 בהליך משפטי מול מס הכנסה באשר לקביעת מס רכישה על רכישת מגדל היובל בתל אביב. (2020)
40. חוות דעת לארגון רופאי המדינה לקראת משא ומתן קיבוצי חדש בין המדינה לרופאים.
41. חוות דעת מומחה לבנק לאומי לישראל (יחד עם ירום אריאב) בתובענה ייצוגית שהוגשה נגדו לתשלום מאות מיליוני ₪ לניצולי שואה. (2020)
42. חוות דעת מומחה לחברת שפיר הנדסה בע"מ (יחד עם ירום אריאב) בנושא מחצבת ורד ערה בהליך גישור מול רשות מקרקעי ישראל. (2020)
43. חוות דעת לתאגיד המחזור (יחד עם רמי בלינקוב) באשר לכדאיות המשקית בהטלת פיקדון על מיכלי משקה גדולים. (2020)

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

44. חוות דעת והערכת שווי של מפעל קייטרינג בטבריה המצוי בסכסוך משפטי עם מס הכנסה לגבי שווי העסק. (2020)
45. חוות דעת לבנק הפועלים בקשר למעמד התחרותי של אפליקציית התשלומים ביט. (יחד עם רמי בלינקוב). (2021)
46. חוות דעת בתובענה ייצוגית נגד מספר חברות סלולר בגין גביית תשלום מופרז עבור כרטיס הסיס. (2021)
47. חוות דעת בתובענה נגד חברת בזק בגין גביית תשלום מופרז על פרוט שיחות בתקופה של למעלה מששה חודשים. (2021)
48. חוות דעת לחברה שפיר באשר לרפורמה בענף המחצבות והכנת מצגת עבור ועדת פינס. (2021)
49. חוות דעת בתובענה ייצוגית נגד חברת גז יגל בגין גביית ייתר מצרכניה שלא על בסיס קריאת מונה כפי שהיתה צריכה לבצע. (2021)
50. חוות דעת לארגון חקלאי ישראל באשר לרפורמה מוצעת בקביעת מחירי מים לחקלאות. (יחד עם ירום אריאב) (2021)
51. חוות דעת למרכז השל על הכדאיות למשק מהאצת מעבר לייצור חשמל מאנרגיה סולארית. (יחד עם ירום אריאב) (2021)
52. חוות דעת והערכת שווי לחברה העוסקת במסחר במטבע חוץ במסגרת הליך גישור בין בעלי המניות בחברה. (2021)
53. חוות דעת לבית המשפט בתביעה של מספר אגודות מים נגד רשות המים בגין מחיר המכירה של מים שהיא מכתיבה להן לחבריה. (יחד עם דוד בועז) (2022)
54. חוות דעת לבית המשפט לענייני משפחה בראשון לציון מטעמה של חברת גולדשטיין שירותי תברואה בע"מ שעניינה פרוק שיתוף במקרקעין. (2022)
55. חוות דעת לתאגיד מי עכו בתביעה נגד חברת מילגם. (2022)
56. חישוב ריבית על הלוואה בין שני אחים, תושבי חוץ, שניתנה בשנת 2010 בהיקף של 10 מיליון דולר. (2022)
57. הערכת שווי למפעל פלסטיק בתחום מוצרי חשמל עבור הבעלים. (2022)

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

חוות דעת זאת מתבססת על המסמכים המפורטים בנספח א' לחוות הדעת.

מטרת חוות הדעת

בחוות דעת זו נבחן את שוק הסיגריות בישראל בשנים 2016-2020 ונוכיח כי פיליפ מוריס הינה בעלת מונופולין בשוק הסיגריות וכי ניצלה את מעמדה המונופוליסטי לרעה כדי להפיק לעצמה רווחים בלתי סבירים בניגוד לחוק.

מצב דברים זה, למרבה הצער, נמשך בעת כתיבת חוות דעת זאת.

בחודש ספטמבר 2011 התמזגה החברה הישראלית פיליפ מוריס בע"מ עם החברה להפצת סיגריות מ.ח אלישר בע"מ ובעקבות מיזוג זה הפכה חברת פיליפ מוריס אינטרנשיונל (PMI) בשרשור, לחברה השולטת באופן בלעדי על הייצור, הייבוא, השיווק וההפצה של מותגי הסיגריות שלה בישראל. פיליפ מוריס ישראל בע"מ היא חברת בת של חברת פיליפ מוריס השוויצרית. הסיגריות מיוצרות על ידי חב' פיליפ מוריס התורכית, אך כל החברות הללו הן אורגנים של תאגיד אם אחד ונמצאות כאמור בשליטתה של PMI. בחוות דעת קודמת¹ הוכחנו כי פיליפ מוריס הייתה בעלת מונופולין בשוק הסיגריות בישראל בשנים 2011-2015 וניצלה את מעמדה המונופוליסטי לרעה כדי לקבוע מחיר מופרז ולהפיק לעצמה רווחים בלתי סבירים בניגוד לחוק.²

מותגי פיליפ מוריס Next - Marlboro הינם שני המותגים הנמכרים ביותר בישראל. בשנים 2016 – 2020 עמד חלק החברה בשוק הסיגריות³ על 60% - 55%, וזאת על פי שלושה מקורות שעליהם מסתמכת חוות דעת זו: הדו"ח השנתי על העישון בישראל

¹ דר' מאיר אמיר ושות', חוות דעת בעניין בקשה להגשת תובענה ייצוגית – מקור מס' 22.

² שלא במפתיע, עמדה זו אינה מקובלת על פיליפ מוריס שהגישה חוות דעת נגדית שכתב עבורה ד"ר שלומי פריזט. חוות דעת פריזט היא מסמך מופרך מיסודו וכל זאת מוסבר בחוות דעת נגדית שכתבנו, שהוגשה לבית המשפט בתיק הקודם שעדיין מתנהל משנת 2016.

³ במונחי פדיון. כמו כן, גם במונחי כמות חלקה של החברה בשוק לא נפל מ 54% בשנים 2016-2020.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

של משרד הבריאות⁴ דו"ח חברת המחקר סטורנקסט⁵, ודו"ח חברת המחקר יורמוניטור⁶. היות שפיליפ מוריס מהווה "בעלת מונופולין" על פי חוק ההגבלים העסקיים, חל עליה האיסור על גביית מחיר מופרז על ידי בעל מונופולין כפי שקבעה והגדירה הרשות להגבלים עסקיים.

גם כאשר מוסיפים לשוק הסיגריות בחפיסה את שוק הטבק לגלגול, תחת הטענה ש"השוק הרלוונטי" כולל את שני סוגי העישון, פיליפ מוריס עודנה בעלת מונופולין⁷ בשוק המצרפי.

בחוות דעת זאת נוכיח כי פיליפ מוריס מפיקה רווחי עתק מונופוליסטים בלתי סבירים מייצור הסיגריות ומכירתן בישראל ונדגים את שיטת הפעולה המתוככמת שבה נוקטת החברה לפיה רק חלק קטן מהרווח על הפעילות בישראל נרשם כרווח של החברה הישראלית פיליפ מוריס בע"מ ורק על חלק זה של הרווח משולם מס חברות בישראל.

נראה כיצד מרבית הרווחים מועברים לחו"ל על ידי קביעת מחיר העברה גבוה במיוחד, שאין מאחוריו כל היגיון כלכלי וזאת בניגוד להנחיות מס הכנסה באשר לקביעת מחירי העברה בין חברות בחו"ל לחברות בישראל הנמצאות בשליטה משותפת וכל זאת מתוך מטרה כפולה: הן כדי ליצור מצג שווא של רווח סביר כביכול המופק ממכירת סיגריות פיליפ מוריס בישראל והן כדי להקטין משמעותית את תשלומי המס הישיר של פיליפ מוריס למדינת ישראל.

⁴ מקור מס' 11

⁵ מקור מס' 12

⁶ מקור מס' 3

⁷ קרי: נתח שוק של מעל מחצית השוק, 50%.

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

בהסתמך על ניתוח מקיף של תהליכי הייצור וההפצה של פיליפ מוריס בעולם, נדגים כיצד חפיסת סיגריות שהעלות הכוללת של ייצורה בחו"ל ושיווקה בישראל מסתכמת בממוצע ב- 1.64 ₪ בלבד לחפיסה בשנים 2016-2020 נמכרה בישראל ב-

4.6 ₪ לחפיסה⁸, רווח בלתי סביר לחלוטין של 180% (!) מעל העלות.

הנה בטבלה אחת פשוטה, טענת המחיר המופרז שגבתה פיליפ מוריס בממוצע בשנים 2016-2020 מצרכניה בישראל:

טבלה 1

הרווח של פיליפ מוריס ישראל לחפיסה 2016-2020	
עלות ייצור כוללת לחפיסה	1.64 ₪
התקבול לחפיסה	4.60 ₪
הרווח לחפיסה	2.96 ₪
שיעור הרווח התפעולי	64%
שיעור הרווח מעל העלות	180%
שיעור הרווח הסביר מעל העלות	20%

ודוק, מדובר בשני מספרים בלבד, שכלל אינם שנויים במחלוקת. עלות ייצור ממוצעת של 1.64 ₪ לחפיסה מבוססת על דו"חות רשמים של החברה, שאותם היא מפרסמת ברבים, בדו"חות התקופתיים שלה לבורסה בניו יורק ולבעלי המניות שלה.

הפדיון הממוצע של 4.6 ₪ לחפיסה מחושב על פי מחירון המחירים הסיטונאים שמפרסמת פיליפ מוריס ישראל ועל התפלגות הכמויות בין המותגים השונים שלה לפי מחקרי חב' סטורנקסט.

משני מספרים אלמנטריים אלו נובעת הבקשה שלפנינו, שאין כל דרך להפריכה, שהרי היא מבוססת על נתונים שפרסמה החברה עצמה ברבים.

מספרים אלו מורים על רווח תפעולי אסטרונומי, בלתי נתפס, של 64%, שלא קיים בשום מקום אחר ועל רווח מעל העלות של **180%** כאשר הרף הנסבל עבור מונופול

⁸ בניכוי המיסים המהווים כ- 80% מהמחיר לצרכן.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

שמקובל בארץ הוא בסביבות 20% כפי שהופיע בגלוי דעת 14/1 של הרשות להגבלים עסקיים.

אפילו אם נלך לקראת החברה ונסכים על שיעור רווח סביר כפול של 40%, הרי בפועל שיעור הרווח שרשמה החברה בארץ בממוצע לתקופה, מעבר לעלות, הוא כאמור 180% פי 4.5 מהרף הליברלי והנוח ביותר שניתן לנקוב בו וספק אם יש לו הצדקה, ודאי במקרה שלפנינו...

זו בתמצית, בקליפת אגוז, הטענה העיקרית שלנו בחוות הדעת, טענה מוצקה ומבוססת, וכל הניתוחים הנוספים רק יציגו את הפרטים הנדרשים בפועל כדי לבסס חוות דעת אמינה ומקצועית.

בהמשך נציג ונחשב את ההוצאות, ההכנסות והרווחים של החברה שנצברו משנת 2016 ועד סוף 2020.

נבהיר וננהיר כיצד עובדת השיטה לפיה מתוך הכנסות שנתיות מוערכות בממוצע רב שנתי של כ- 782 מיליון ₪, מועברים לשווייץ מדי שנה כ- 464 מיליון ₪⁹, סכומי כסף ניכרים שרובם הם רווחים שנוצרו בפעילות העסקית בישראל, אך הם מוצגים כהוצאה סבירה לכאורה על רכישת החפיסות וזאת באמצעות קביעת מחירי העברה, מחירי המכירה לחברה הישראלית, שהם מחירים מנופחים ומפוברקים, בניגוד להנחיות מס הכנסה.

נוכח, אפוא, בחוות דעת זו כי פיליפ מוריס גבתה מחיר מופרז עבור מכירת הסיגריות מתוצרתה בישראל תוך הפרת האיסור שנקבע בחוק וזאת כדי להפיק לעצמה רווחי עתק ממכירת סיגריות בישראל.

סך הרווחים העודפים שחברת פיליפ מוריס הפיקה לעצמה שלא כדין בתקופה של 5 שנים, 2016-2020 מסתכם על פי חישובינו בסכום עתק של 2.241 מיליארד ₪.

⁹ ממוצע לשנים 2016-2020.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

מבנה חוות הדעת

בפרק א' נציג בקצרה את שוק הסיגריות בישראל, את המערכה לצמצום העישון, את מדיניות המס, מחירי הסיגריות, המותגים המובילים, הספקים העיקריים וגודלו הכמותי והכספי של השוק. בפרק זה אנו מציגים גם הבהרה תיאורטית לגבי מהותם של המונחים: שוק רלוונטי, מונופול, כוח מונופוליסטי ורווח מונופוליסטי בלתי הוגן ומופרז.

בפרק ב' נציג את פעילותה של פיליפ מוריס בישראל. המותגים העיקריים, נתח השוק, מבנה התמחיר, מחיר ההעברה לחו"ל והמחיר הסיטונאי בישראל.

בפרק ג' נסקור בקצרה את פעילותן הכלכלית של חברת PMI על בסיס הדו"חות הכספיים שלה לשנים 2016-2020. נציג את מבנה ההכנסות וההוצאות שלה, תוך הבחנה בין הוצאות יצור ישירות להוצאות עקיפות ואת מבנה ההוצאות וההכנסות בשישה אזורים בעולם שמהווים יחידות רישום חשבונאיות בחברת PMI. כל זאת כדי להעריך את ההכנסה וההוצאה לחפיסת סיגריות באזורים שונים בעולם בשנים אלו, נתון שיאפשר לנו לאמוד את הרווחים בפועל של החברה בישראל.

בפרק ד' נציג תחשיב וניתוח כלכלי של פעילות החברה בישראל בהתבסס על מסדי הנתונים שהוצגו בשני הפרקים הקודמים. נעסוק באומדן העלות בפועל של ייצור ושיווק חפיסת סיגריות של פיליפ מוריס בישראל לעומת העלות המגולמת בשיטת מחירי העברה שקובעת החברה, שמביאה להסתת רווחי החברה לחו"ל.

בפרק ה' נציג את האומדנים שלנו למחירים המופרזים שהחברה גבתה בישראל בתקופה ואת הרווח העודף והבלתי סביר לתקופה, שמוגדר על ידנו כסכום הרווח מעל העלות שנצבר מדי שנה, וזאת מעל רווח סביר של 20% מהעלות. **זהו סכום עתק של 2.241 מיליארד ₪ שמרביתו הועבר ונרשם בחו"ל באמצעות העברה חד צדדית של כספי צרכני החברה בארץ, הנגבים כאמור בייתר, לבעלי המניות של החברה בחו"ל, תוך הימנעות מתשלום מס אמת בישראל ותוך ניצול לרעה של מעמדה המונופוליסטי של החברה בישראל לגביית מחיר מופרז.**

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

בנספח א' נציג את רשימת המקורות עליהן מתבססת חוות הדעת, **בנספח ב'** נפרט מהי האסמכתא לכל אחת מהטבלאות ו**בנספח ג'** נציג טבלאות משלימות.

פרק א' – שוק הסיגריות בישראל¹⁰: תקציר

1. למעלה ממיליון מתושבי ישראל מעשנים בקביעות. אחוז המעשנים בקרב האוכלוסייה הבוגרת עומד על 20.1% (דו"ח שר הבריאות על העישון בישראל 2020).
2. העישון נפוץ יותר בקרב גברים בהשוואה לנשים, בקרב האוכלוסייה הערבית בהשוואה לאוכלוסייה היהודית, בקרב בעלי הכנסות נמוכות בהשוואה לבעלי הכנסות גבוהות, כמו גם בקרב מעוטי השכלה בהשוואה לבעלי השכלה גבוהה.
3. כ – 50% מהמעשנים צורכים בין 10 ל- 20 סיגריות ביום¹¹. כ-20% צורכים למעלה מ- 20 סיגריות ליום וכ- 30% צורכים פחות מ- 10 סיגריות ליום. בחפיסה יש 20 סיגריות.
4. מספר המעשנים בקביעות בישראל גבוה ב- 2% מהממוצע של מדינות ה-OECD.
5. העישון גורם לנזקים בריאותיים כבדים ואומדן מספר הנפטרים עקב מחלות שנגרמו מעישון עומד על כ- 8,000 בשנה. חרף זאת, יש קושי לצמצם באופן חד את מספר המעשנים שכן מדובר בהתמכרות חמורה ומרבית המעשנים מתקשים להיגמל ממנה.
6. בעשורים האחרונים מתנהלת, בארץ כמו בשאר העולם, מערכה רחבה ומורכבת להפחתת מספר המעשנים. מערכה זו מובלת על ידי הכנסת והממשלה, קופות החולים, מוסדות ציבור ועמותות כגון: האגודה למלחמה בסרטן. תקצר היריעה מלפרט את מאות צעדי המדיניות הננקטים להפחתת עישון ונסתפק כאן בהצגת מספר מצומצם של צעדים כדי להמחיש את אופיו של שוק הסיגריות בישראל.
7. להלן עיקר צעדי המדיניות הננקטים בישראל להפחתת נזקי העישון:

¹⁰ הנתונים בפרק זה מתייחסים לשוק הסיגריות הארזות ואינם כוללים את הטבק לגלגול.

¹¹ חפיסת סיגריות מכילה 20 סיגריות.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

- א. ייקור מחיר הסיגריות וטבק בכללו על ידי הטלת מיסוי כבד ביותר.
 ב. הטלת מגבלות על פרסום, כולל איסור פרסום במדיות שונות.
 ג. איסור על עישון במקומות ציבוריים וקביעת אזורי עישון במקומות מוגדרים.
 ד. איסור מכירת סיגריות במכונות ממכר אוטומטיות.
 ה. איסור על מכירת סיגריות לקטינים.
 ו. חובת פרסום אזהרות חמורות על כל חפיסת סיגריות.
 ז. חובת פרסום על קיומם של חומרים מסוכנים לבריאות בסיגריות כגון: ניקוטין ועטרן.
 ח. איסור העידוד לעישון סיגריות לייט, דלות ניקוטין.
 ט. מימון סדנאות גמילה ואמצעים תרופתיים להפסקת עישון.
8. מרבית הסיגריות בישראל מגיעות מיבוא מחו"ל ומיעוטן מיוצרות בארץ.
 9. שלוש חברות מספקות כ- 95% מכמות הסיגריות הנמכרת בישראל:
 א. חב' פיליפ מוריס, המייצרת סיגריות בחו"ל ומפיצה אותן בישראל.
 ב. חב' גלוברנדס המייבאת סיגריות מחברות בחו"ל ומפיצה אותן בישראל.
 ג. חב' דובק, יצרנית מקומית המייבאת טבק ואורזת את החפיסות במפעלה.
10. הסיגריות המיוצרות על ידי פיליפ מוריס הן בממוצע, הסיגריות היקרות ביותר (מחיר קמעונאי מוערך בממוצע משוקלל לחפיסה 2020 : 33.6 ₪) והסיגריות המיוצרות ע"י חב' דובק הן הזולות יותר (מחיר קמעונאי מוערך בממוצע משוקלל לחפיסה 2020 : 28.2 ₪)
11. הדו"ח השנתי של שר הבריאות על העישון קובע באופן רשמי כי בשנים נשוא דו"ח זה (2016-2020) כמו גם בשנים 2011-2015 חב' פיליפ מוריס הייתה בעלת מונופולין בשוק.
 להלן ציטוט מדו"ח שר הבריאות לשנת 2020 (עמ' 121) : "פיליפ מוריס מחזיקה כ- 55% מהיקף שוק הסיגריות אחריה ממוקמת גלוברנדס המחזיקה ב- 33% ודובק עם כ- 9.5%"

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

גם חברות המחקר יורומוניטור וסטורנקסט קובעות כי פיליפ מוריס הינה בעלת מונופולין בשוק מאז 2011 ועד היום. שיעור השליטה במונחי כמות החפיסות ידוע במדויק ואילו שיעור השליטה במונחי פדיון קמעונאי הינו שיעור מוערך אך בהיות פיליפ מוריס החברה בעלת המותגים היקרים יותר, חלקה היחסי של החברה בסך הפדיון גבוה מחלקה היחסי בסך כמות החפיסות שנמכרה.

12. להלן טבלה הממחישה את חלקן של שלוש החברות בשוק בשנים 2016-2020 בהסתמך על דו"חות יורומוניטור.¹²

טבלה 2

מבנה שוק הסיגריות בישראל, 2016-2020					
שנה	2016	2017	2018	2019	2020
סך כמות הסיגריות שנמכרו בישראל (במיליונים)	313.09	292.14	289.485	304.54	343.735
נתח שוק כמותי - פיליפ מוריס (%)	55.6%	55.6%	55.3%	54.9%	54.8%
נתח שוק כמותי - גלוברנדס (%)	30.8%	31.9%	32.7%	33.1%	33.3%
נתח שוק כמותי - דובק (%)	11.4%	10.4%	9.7%	7.9%	6.5%
נתח שוק כמותי - אחרים (%)	2.1%	2.1%	2.2%	4.2%	5.6%
אומדן סך הפדיון הקמעונאי (במיליוני ש"ח)	9,297	8,986	9,095	9,662	10,911
נתח שוק כספי - פיליפ מוריס (%)	58.0%	58.0%	57.7%	57.3%	57.2%
נתח שוק כספי - גלוברנדס (%)	29.9%	30.9%	31.7%	32.1%	32.3%
נתח שוק כספי - דובק (%)	8.4%	7.7%	7.2%	5.8%	4.8%

¹² נתוני הכמות הינם נתוני יורומוניטור כפי שהתפרסמו בדו"חות השנתיים ונתוני הפדיון חושבו מתוך טבלאות יורומוניטור בהתאם למחירים קמעוניים שפורסמו ע"י רשתות שיווק.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

13. הטבלה מלמדת כי חלקו של הייצור המקומי (ע"י חברת דובק) הולך ופוחת. בשנת 2020 עמד חלקו, במונחי כמות עמד על כ- 6.5% לעומת 11.4% בשנת 2016 ולעומת 47.4% בשנת 2000.

עוד מלמדת הטבלה כי לאחר שנים רבות של ירידה במספר החפיסות שנמכרו חלה על עלייה ניכרת בצריכת הסיגריות בשנת 2020. חלק מהגידול בצריכה איננו משקף שינוי מהותי בהרגלי העישון שכן בשנת 2020 פשתה בישראל מגפת הקורונה וחלק ניכר מחפיסות הסיגריות שניקנו בעבר בחנויות הדיוטי פרי נרכשו בשנה זו בארץ¹³. כמו כן, עקב העלאת המיסוי על טבק לגלגול, עברו חלק מהמעשנים מגלגול סיגריות לרכישת חפיסות.

14. עוד ניתן ללמוד מהטבלה כי צריכה שנתית ממוצעת של 26 חפיסות לחודש כרוכה בהוצאה חודשית של 906 ₪ או כ- 10,000 ₪ לשנה. ואולם, עישון של 2 חפיסות ליום, כנהוג אצל המעשנים "הכבדים" כרוך בהוצאה חודשית ממוצעת של 2,090 ₪ או כ- 25,000 ₪ לשנה¹⁴.

15. בטבלה הבאה מוצגים עשרת המותגים המובילים בשוק הסיגריות בישראל בשנת 2020 והמחירים הממוצעים לצרכן של חפיסות הסיגריות ברשתות המובילות.

טבלה 3

מחיר לצרכן (₪) - חפיסה בודדת – מחירון רשתות קמעונאיות - ינואר 2020						
דובק		גלברנדס		פיליפ מוריס		עשרת המובילים
32	גולף	32	ווינסטון	38.5	פרלמנט	
28	טיים	32	כאמל	36	מרלבורו	
28	נובלס	29	פאל מאל	32	אל אם	
				29	נקסט	

¹³ מכירה בחנויות הדיוטי פרי אינה נחשבת כמכירה בישראל בחישובים הסטטיסטיים של רשויות המכס מהן נגזרת הסטטיסטיקה.

¹⁴ העלות לכל מעשן תלויה כמובן במחיר המותג שאותו הוא רוכש. המספרים להדגמה של סדרי הגודל.

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

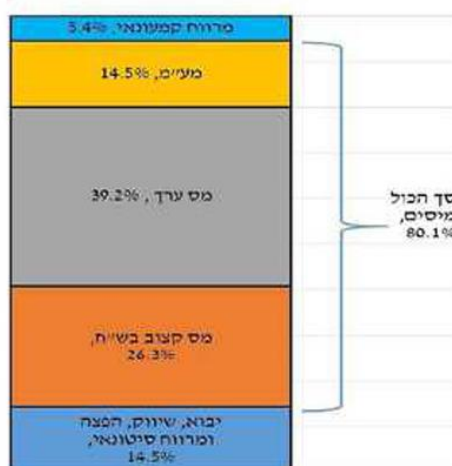
Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

כ- 80% מהמחיר לצרכן הם מיסים. בתרשים ובטבלה הבאים מוצגים מרכיבי המחיר של חפיסת סיגריות. (התרשים מתוך דו"ח שר הבריאות 2020)

תרשים 15

מבנה המס על סיגריות

טבלה 4

מבנה התמחיר של חפיסת סיגריות (ש) - הדגמה	
33.00	מחיר לצרכן כולל מע"מ
4.94	מס ערך מוסף 17%
28.06	ס"ה ללא מע"מ
3.10	חלק הקמעונאי
24.96	מחיר סיטוני כולל מס קניה
7.98	מס קצוב
12.39	מס אחוזי 270%

¹⁵ מקור: דו"ח שר הבריאות על העישון בישראל, 2020. (מקור מס' 11)

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

4.59

מחיר סיטוני נטו

16. כפי שניתן לראות על כל חפיסת סיגריות מוטל מס אחוזי של 270% מהמחיר הסיטוני ובנוסף מס קצוב שעודכן בשנת 2022 עומד על 8.16 ₪. המס הקצוב אינו תלוי במחיר החפיסה. בנוסף משלמים רוכשי החפיסות מס ערך מוסף. לפיכך, שיעור המיסים במחיר החפיסה מגיע לכ- 80% מהמחיר לצרכן. הקמעונאים רשאים לקבוע מחיר לצרכן לפי שיקוליהם, אך מחיר זה אינו משפיע על מסי הקניה אלא רק על המע"מ.

17. בטבלה הבאה מפורטות הכנסות המדינה ממסי קנייה על סיגריות. (התרשים מתוך דו"ח שר הבריאות 2020)

טבלה 5

הכנסות המדינה ממסי קנייה על סיגריות (מיליארדי ₪)			
שנה	מקומי	יבוא	סה"כ
2020	0.495	6.04	6.535
2019	0.543	5.339	5.882
2018	0.507	5.158	5.665
2017	0.554	5.236	5.790
2016	0.570	5.426	6.032

18. קיימת טענה¹⁶ לפיה "השוק הרלוונטי" שאותו יש לבחון כולל גם את שוק הסיגריות בחפיסות וגם את שוק הטבק לגלגול. מבלי להסכים בהכרח לעצם הטענה, נדגים בטבלה הבאה כי גם בחישוב המצרפי של שני שווקים אלה, חב' פיליפ מוריס היא בעלת מונופולין, קרי: חלקה של פיליפ מוריס בשוק המצרפי עולה על 50%.¹⁷

¹⁶ טענה זו עלתה בהתייחס לחוות דעת קודמת שכתבנו והתייחסה לשנים 2011-2015.

¹⁷ בנספח הטבלאות, טבלה מס' נ-3, מפורט תחשיב המרת הטבק שנרכש בישראל והפיכתו לשווה ערך במונחי חפיסות

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה 6

נתח השוק של פיליפ מוריס בשוק המצרפי הכולל הן את שוק הסיגריות בחפיסות והן את הטבק לגלגול במונחי חפיסות) (מיליוני חפיסות)					
שנה	2016	2017	2018	2019	2020
סך החפיסות שנמכרו	313.1	292.1	289.5	304.5	343.7
טבק לגלגול במונחי חפיסות	49.6	54.3	62.4	30.9	35.5
ס"ה חפיסות בשני השווקים	362.7	346.5	351.9	335.4	379.2
סך החפיסות שנמכרו ע"י פיליפ מוריס	174.1	162.4	160.1	167.2	188.4
טבק לגלגול במונחי חפיסות שנמכר ע"י פיליפ מוריס	11.7	12.5	21.2	9.5	8.1
ס"ה חפיסות בשני השווקים שנמכרו ע"י פיליפ מוריס	185.8	174.9	181.3	176.7	196.5
נתח כמותי מצרפי					
נתח השוק של פיליפ מוריס במונחי כמות בשוק המצרפי	51.2%	50.5%	51.5%	52.7%	51.8%
נתח פדיון מצרפי					
נתח השוק של פיליפ מוריס במונחי פדיון בשוק המצרפי	53.4%	52.7%	53.7%	54.9%	54.0%

לפי 0.7 גרם לסיגרית. עוד יובהר כי המחיר של מותגי פיליפ מוריס יקר מהמחיר הממוצע הכולל גם את המוצרים המיוצרים בישראל ע"י דובק שמחירם זול יותר ולפי כך, חלקה בשוק של פיליפ מוריס במונחי פדיון גבוהה הגדרתית מחלקה הכמותי בשוק.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

הבהרה תיאורטית קצרה

19. בפסקה זו נבהיר בקצרה את המושגים הכלכליים הבאים בהקשרם לחוות הדעת:

- א. השוק הרלוונטי
- ב. מונופול
- ג. כוח מונופוליסטי
- ד. רווח מונופוליסטי לא הוגן ומופרז

20. כדי לקבוע כי ספקית של מוצר כלשהו הינה אכן מונופול שיש ביכולתו לנצל את כוח השוק שלו, כלומר להעלות את המחיר באופן שיהיה רווחי עבורו, רווחי מדי או "חזירי" בשפה בוטה יותר, ויפגע בצרכנים, נדרש, קודם כל, להגדיר מהו "השוק הרלוונטי".

21. "השוק הרלוונטי" הינו קבוצת המוצרים הקטנה ביותר, באזור גיאוגרפי נתון, שביחס אליה תגובת הצרכנים מאפשרת הפעלה של כוח שוק. קרי: אילו העלאת מחיר חפיסת הסיגריות הייתה גורמת למספר משמעותי של צרכנים לעבור למוצר תחליפי אזי "השוק הרלוונטי" חייב לכלול גם את שוק חפיסות הסיגריות וגם את השוק של אותו מוצר תחליפי.

22. בנושא העישון, המוגדר גם כהתמכרות פיזית וגם כהתמכרות פסיכולוגית, המעשנים הם "לקוחות שבויים" ואין מוצר חלופי משמעותי שניתן לצרפו להגדרת "השוק הרלוונטי".

23. עם זאת, לענייננו, ניתן להגדיר את "השוק הרלוונטי" בשני אופנים. אין מדובר בתחשיב מתמטי ולעיתים קיימת מחלוקת בין הכלכלנים לגבי הגדרתו המדויקת של "השוק הרלוונטי". ההגדרה המצומצמת של "השוק הרלוונטי" לעניין

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

העישון, כוללת את חפיסות הסיגריות מכל הסוגים, אם מיבוא ואם מייצור מקומי, הנמכרות בארץ.

24. המעשנים יכולים לעבור, כרצונם מחפיסה א' לחפיסה ב'. לדוגמא: מחפיסה יקרה לחפיסה זולה יותר. לצורך העניין, כל חפיסות הסיגריות מכל הסוגים הן תחליפיות זו לזו ומשתייכות ל"שוק הרלוונטי" לצורך החישובים.

25. בהגדרה רחבה יותר, יכול כלכלן זה או אחר¹⁸, לטעון כי יש לצרף ל"שוק הרלוונטי", גם את שוק הטבק לגלגול ולהגדיר את "השוק הרלוונטי" כשוק מצרפי של חפיסות הסיגריות והטבק לגלגול.

26. על פניו, הלקוח המעשן עשוי לעבור לגלגול עצמי של סיגריות במקום לרכוש חפיסות ארוזות, כדי לחסוך בהוצאה, ובכך לספק את צרכיו הן מבחינת ההתמכרות הפיזית לניקוטין והן ההתמכרות הפסיכולוגית.

27. עם זאת, המציאות מלמדת כי הטבק לגלגול הינו שוק תחליפי לחפיסות הסיגריות רק עבור נתח שוק קטן. רוב המעשנים, בחלקם אנשים קשיי יום, מעשנים את חפיסות הסיגריות שלהם במעין דחיפות, לעתים תוך כדי יום העבודה, בהפסקות קצרות העומדות לרשותם. לרוב, אין באפשרותם או ברצונם להתחיל בתהליך גלגול טבק הצורך זמן רב. תהליך הגלגול מתאים, לדוגמא, למקומות בילוי של צעירים שזמנם בידם.

28. רוב המעשנים ממהרים אל חפיסת הסיגריות שלהם, שולפים ממנה סיגריה במהירות ומעשנים מיידית כדי לספק את הצורך הפיזי והפסיכולוגי. לפיכך, ספק אם שוק הטבק לגלגול הוא אכן תחליף לשוק חפיסות הסיגריות ומשתייך ל"שוק הרלוונטי".

29. יחד עם זאת, כדי להסיר כל ספק, בחוות דעת כלכלית זו, נבדק גם "השוק הרלוונטי המצרפי" הכולל גם את החפיסות וגם את הטבק לגלגול שחלקו פחות מ- 10% בשוק המצרפי.

30. כפי שניתן לראות בטבלה מס' 6, חברת פיליפ מוריס הייתה מונופול גם בשוק הרלוונטי המצרפי בכל אחת מהשנים הכלולות בחוות הדעת (2016-20). במונחי

¹⁸ ובמיוחד כלכלן המייצג את חברת "פיליפ מוריס" בנסיגה להראות שאיננה מונופול בשוק...

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

פדיון, נתח השוק הנמוך ביותר של פיליפ מוריס בשנים אלה עמד על 52.7% והגבוה על 54.0%.¹⁹ מובן, אפוא, כי פיליפ מוריס הייתה מונופול ב"שוק הרלוונטי", גם בהגדרתו המצומצמת וגם בהגדרתו הרחבה לא רק בשנים 2016-2015 בהן עוסקת חוות דעת זו אלא גם בשנים 2011-2015 כפי שפרטנו בחוות דעת קודמת.²⁰

31. פיליפ מוריס איננה "רק" מונופול האוחז בנתח שוק הגבוה ממחצית השוק.

פיליפ מוריס היא גם בעלת כוח שוק מונופוליסטי המונע, דה פקטו, תחרות בשוק הסיגריות מתוצרתה. פיליפ מוריס שולטת הן על שרשרת הייצור והן על שרשרת השיווק וההפצה. (אותה רכשה בשנת 2011 מחברת ההפצה מ.ח. אלישר בע"מ) בכוחה למנוע יבוא מקביל לישראל מהמפעלים שכולם בבעלותה. כדי לבצע יבוא מקביל לישראל חיוני לייצר אריזות מיוחדות המתאימות אך ורק לישראל. לפיליפ מוריס, היצרנית והמשווקת הבלעדית אין כל אינטרס למכור סיגריות למתחרותיה וגם, לו הייתה אפשרות כלשהי יבוא מקביל, אין בארץ מערך הפצה שיוכל לשרת יבוא מקביל שכן פיליפ מוריס שולטת בבלעדיות על כל מערך ההפצה הארצי שמפיץ אך ורק חפיסות סיגריות שיובאו על ידה. (כלומר, הובאו ממפעל בשליטתה בחו"ל לישראל. זוהי חברה בינלאומית אחת עם חברות בת שונות במדינות העולם).

תרשים 2

¹⁹ נתונים אלה כמו יתר הנתונים בחוות הדעת מסתמכים על דו"חות סטורנקסט ויורומוניטור שאושרו גם בדו"ח שר הבריאות על העישון.

²⁰ חוות דעת אמיר בתביעה ייצוגית קודמת נגד חברת פיליפ מוריס (מקורות מס 19, 21 ברשימת המקורות)

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

32. בקצרה, **חברת פיליפ מוריס היא בעלת כוח מונופוליסטי מובהק בשוק**

הסיגריות בישראל ואינה מאפשרת תחרות שיכולה להביא להוזלת המחיר.

בחוות דעתנו הקודמת הדגמנו כיצד ניצלה חברת פיליפ מוריס את כוחה המונופוליסטי כדי להעלות מחירים ביודעה כי העלאת המחירים לא תקטין את חלקה בשוק. בשנים 2011-15 העלתה פיליפ מוריס את מחיר החפיסה ²¹ ב- 24% למרות שלא חל שינוי כלשהו בעלות הייצור. למרות העלאת המחירים הניכרת, חלקה של פיליפ מוריס בשוק לא קטן. זוהי המשמעות של כוח מונופוליסטי ופיליפ מוריס שומרת ברציפות מזה שנים רבות על מעמדה המונופוליסטי בשוק.

33. הסוגייה התיאורטית האחרונה שתידון בתת פרק זה הינה האם המחיר שגובה

פיליפ מוריס מהצרכנים הוא מחיר "בלתי הוגן" או מופרז. גילויי הדעת 1/14 ו- 1/17 של רשות ההגבלים העסקיים קובעים באופן חד משמעי כי מחיר גבוה שמטרתו להגדיל את רווחיו של מונופול על חשבון הציבור הוא מחיר בלתי הוגן. המבחן העיקרי להגדרתו של המחיר כמחיר בלי הוגן הינו הפער בינו לבין עלות הייצור. גילוי 1/14 אף קבע רף של 20% כנמל מבטחים. כלומר, כל עוד הפער בין המחיר הסיטונאי (לפני מע"מ) לבין עלות הייצור אינו עולה על 20% הרווח של החברה, גם אם היא מונופול, יוכר כרווח סביר. הגם שגילוי הדעת 1/17 מעורר שאלות לגבי השימוש ברף ה- 20%, פורסם בשנת 2019 פסק דין של השופט עופר גרוסקופף שבו אושרה הגשת תביעה ייצוגית נגד חברת קוקה קולה בגין מחיר מופרז. ²² בפסק דינו מבהיר השופט גרוסקופף כי "שיעור ההפרזה" של החברה המרכזית למשקאות במחירו של בקבוק קוקה קולה עומד על 21% כלומר, זהו שיעור הרווח מעל העלות בניכוי רווח הוגן של 20%.

34. במלים אחרות, רווח מופרז של 21% "בלבד" הביא לאישור הגשתה של תביעה ייצוגית על גביית מחיר בלתי הוגן על ידי מונופול.

35. לעומת זאת, **בחוות דעתנו זו, אנו מוכיחים כי שיעור ההפרזה במחירה של**

חפיסת סיגריות מתוצרת פיליפ מוריס עומד על כ- 140% בשנת 2020 (פי 7

²¹ העלאת המחיר חלה על כל המותגים. החל במרלבורו ועבור לנקסט, פרלמנט ו-L&M. המחיר הסיטונאי הממוצע עלה מ 3.71 ש"ח ל- 4.74 ש"ח תוך כ- 5 שנים ללא כל סיבה נראית לעין. מחיר הייצור היה ונותר כ- 1.69 ש"ח לחפיסה.

²² המוצר שלגביו הוגשה תביעה ייצוגית הינו בקבוק משפחתי של קוקה קולה.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

מהרווח המופרז בתביעה הייצוגית שאושרה נגד קוקה קולה (ואף יותר מכך בשנים קודמות.²³

36. לא ניתן, אפוא, לערער על הקביעה החד משמעית כי פיליפ מוריס היא מונופול בעל כוח מונופוליסטי בשוק העישון בישראל, הגובה מצרכניה מחיר בלתי הוגן ונוטלת לעצמה שלא כדין רווח מונופוליסטי מופרז ביותר, על חשבון לקוחותיה.

פרק ב' – פעילותה של פיליפ מוריס בשוק הסיגריות בישראל

37. חברת PMI (Phillip Morris International Inc.) היא אחת מחברות הסיגריות הגדולות בעולם. החברה פועלת בישראל באמצעות שתי חברות בנות הנמצאות בבעלותה המלאה. החברה השוויצרית Phillip Morris S.A היא חברת האם של החברה הישראלית פיליפ מוריס בע"מ. במסמך זה אנו משתמשים בשם חב' פיליפ מוריס לייצוג החברה השוויצרית והישראלית הנמצאות בשליטתה המלאה של חברת PMI.

38. חב' PMI מייצרת ומפיצה את מותג הסיגריות הנמכר ביותר בעולם Marlboro וזאת בנוסף לעשרות מותגים מוכרים, כאשר בישראל נמכרים בעיקר המותגים: Marlboro, Next, L&M, Parliament.

39. בעבר, חברת מ. ח. אלישר בע"מ (להלן אלישר) יבאה לישראל והפיצה את הסיגריות מתוצרת פיליפ מוריס במשך שנים רבות. בחודש ספטמבר 2011 התמזגה אלישר עם חברת פיליפ מוריס ישראל בע"מ וכך עברה כל שרשרת הייצור, היבוא וההפצה מראשיתה ועד סופה לידי חב' PMI.

²³ טבלה מס' 10 בחוות הדעת.

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

40. טבלה 7 מציגה את הכמות שיובאה ע"י פיליפ מוריס לישראל בשנים 2016-2020 ומחשבת על פי נתוני המכס, את הסכום שהועבר מחברת הבת בארץ לחברת האם בחו"ל.

טבלה 7

מחיר העברה הממוצע של מותגי פיליפ מוריס, 2016-2020					
שנה	2016	2017	2018	2019	2020
מספר חפיסות של פיליפ מוריס (מיליונים)	174.1	162.4	160.1	167.2	188.4
המחיר הסיטונאי הממוצע	4.57	4.79	4.66	4.48	4.48
עלות סך הייבוא (מיליוני \$)	212.1	206.3	201.5	200.4	236.4
העברה לחו"ל פיליפ מוריס (מיליוני \$)	131.9	128.3	124.4	121.9	140.5
עלות סך הייבוא (מיליוני ₪)	814.5	742.6	723.3	714.2	813.6
העברה לחו"ל פיליפ מוריס (מיליוני ₪)	506.6	461.6	446.4	434.6	483.5
מחיר העברה ממוצע לחפיסה - פיליפ מוריס (\$)	0.76	0.79	0.78	0.73	0.75
שער הדולר (₪)	3.84	3.60	3.59	3.56	3.44
מחיר העברה ממוצע לחפיסה - פיליפ מוריס (₪)	2.90	2.83	2.78	2.59	2.56

41. מחיר העברה המוצג בטבלה 7 הוא המחיר שחברת פיליפ מוריס קובעת לעצמה כמחיר שישולם עבור חפיסת סיגריות על ידי חברת הבת הישראלית פיליפ מוריס בע"מ לחברת האם פיליפ מוריס השוויצרית.

42. חרף ההפרדה הארגונית, מדובר, הלכה למעשה, בחברה אחת, חברת פיליפ מוריס אשר מייצרת סיגריות בחו"ל ומוכרת אותן בישראל באמצעות חברת

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

הבת המקומית שלה. הסכום המועבר לחו"ל על ידי החברה בישראל אינו אלא בגדר העברה בתוך החברה ומחיר ההעברה נקבע על פי מדיניותה ושיקוליה של חברת פיליפ מוריס העולמית PMI.

43. עלות יבוא הסיגריות של פיליפ מוריס לישראל, כפי שהיא רשומה במאזן חברת הבת בישראל, אינה משקפת את עלות יצור אותן סיגריות לחברת פיליפ מוריס, אלא משקפת את מדיניות מחירי העברה הפנימיים, בין החברות, של הקונצרן כולו. עניין זה הוא עניין מהותי שבו נעסוק ונפרט בהמשך.

44. עתה יש באפשרותנו להבין טוב יותר את פעילותה של חברת הבת הישראלית פיליפ מוריס בע"מ. נזכיר כי החברה שלטה על 54%-58% משוק הסיגריות ומכרה בין 174 ל- 188 מיליון חפיסות לשנה, בשנים 2016-2020. החברה קבעה לעצמה מחיר העברה גבוה מהעלות וכך העבירה רווחים שנוצרו בישראל לחו"ל.

45. בטבלה הבאה מוצג חלקם של ארבעת מותגי פיליפ מוריס המובילים בשוק הישראלי בשנת 2020.

טבלה 8

המותגים הראשיים של פיליפ מוריס בישראל 2020				
מחיר סיטונאי (₪)	מחיר קמעונאי (₪)	נתח שוק חפיסות	נתח שוק פדיין	
4.74	36	25.4%	27.1%	Marlboro
3.66	29	14%	12.7%	NEXT
3.88	32	10.6%	10.3%	L&M
5.82	38.5	6.4%	8.2%	Parliament

טבלה 8 משקפת את המחיר הסיטונאי הממוצע העומד במרכז של חוות דעתנו והוא למעשה עילתה של הבקשה לאישור התובענה הייצוגית נגד חברת פיליפ מוריס. המחיר הממוצע לשנים 2016-2020 מוצג בטבלה הבאה (טבלה 9). מחיר זה קובע את היקף ההכנסות של חברת פיליפ מוריס בישראל וממנו נגזר גם היקף התשלומים שמעבירה החברה בישראל לחברת האם שלה בשווייץ מדי שנה. הגם שאנו מציגים בטבלה 8, לשם המחשה, את המחיר הקמעונאי הנפוץ

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

בשנת 2020, בחוות דעת זו אין אנו עוסקים כלל במחירים אותם קבעו הקמעונאים. הקמעונאי קובע את המחיר על פי שיקול דעתו, על פי המרווח הקמעונאי שהוא מותיר לעצמו. חוות הדעת איננה עוסקת בכך.

46. חוות הדעת מוכיחה כי המחיר הסיטונאי שקבעה חב' פיליפ מוריס הוא מחיר מופרז, מחיר בלתי הוגן, על פי הגדרת הממונה על ההגבלים העסקיים והדבר יובהר ויונהר בשני הפרקים הבאים של חוות הדעת להלן.

47. כאן המקום להבהיר כי אין קשר בין שיעורי המיסים שנקבעו על ידי המדינה לבין המחיר הסיטונאי נטו שנקבע על ידי חברת פיליפ מוריס ואין בו מרכיב מס. כפי שנוכח, חברת פיליפ מוריס ניצלה את מעמדה בשוק כדי להפיק לעצמה רווחים בלתי סבירים.

48. בטבלה הבאה נציג אומדן מסכם²⁴ של הכנסותיה של פיליפ מוריס בישראל בשנים 2016-2020.

²⁴ הדו"חות הכספיים של חברת הבת הישראלית פיליפ מוריס בע"מ אינם מתפרסמים. נתוני היבוא הם נתוני המכס. המחירים הסיטונאיים הם מחירים רשמיים של פיליפ מוריס. הנתונים האחרים חושבו על פי דו"חות סטורנקסט וירומוניטור.

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה 9

הכנסות חב' פיליפ מוריס בישראל 2016 – 2020						
סיכום חמש שנתי	2020	2019	2018	2017	2016	שנה
852.1	188.4	167.2	160.1	162.4	174.1	מספר חפיסות של פיליפ מוריס (במיליונים)
4.60	4.48	4.48	4.66	4.79	4.57	המחיר הסיטונאי הממוצע (ש)
3,911.8	844.2	749.3	745.3	777.7	795.2	הפדיון של חברת פיליפ מוריס בארץ (מיליוני ש)
2.75	2.56	2.59	2.78	2.83	2.90	מחיר ההעברה הממוצע (ש)
2,324.7	482.2	433.0	445.0	459.7	504.8	העברה לפיליפ מוריס בחו"ל (מיליוני ש)
1,587.0	362.0	316.3	300.3	318.0	290.3	ההכנסה הנותרת בידי החברה הישראלית (מיליוני ש)
1.85	1.92	1.89	1.88	1.96	1.67	התוספת לחפיסה בישראל מעל מחיר ההעברה (ש)

49. לסיכום פרק זה נציג את הרווח לחפיסה שחב' פיליפ מוריס מפיקה לעצמה תוך ניצול מעמדה וכוחה המונופוליסטי בשוק.

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה 10

הרווח של חב' פיליפ מוריס ממכירת חפיסות סיגריות בשנים 2016 - 2020					
שנה	2016	2017	2018	2019	2020
עלות כוללת לחפיסה, ייצור, הובלה ושיווק (₪)	1.47	1.55	1.67	1.79	1.69
מחיר סיטונאי לחפיסה (₪)	4.57	4.79	4.66	4.48	4.48
רווח לחפיסה (₪)	3.09	3.24	2.98	2.69	2.79
שיעור הרווח מעל העלות	209.9%	209.5%	178.5%	150.1%	164.7%

50. ראוי לציין כי הצגנו תחשיב דומה לגבי השנים 2015-2012 בחוות דעת כלכלית קודמת בטבלה הבאה אנו מציגים את נתוני פיליפ מוריס לשנים 2015-2012 כפי שחושבו על ידינו בעבר. ניתן לראות כי גם לפי חוות דעת זו קיים פער בלתי נתפס בין עלות החפיסה למחיר המכירה שלה המחיר הסיטונאי. פער משקף רווח בלתי סביר לבעל מונופולין. הפער היה קיים גם בעבר והמשיך להתקיים בשנים 2016-2020.²⁵

²⁵ כדי להסיר כל ספק, תחשיבים אלה בוצעו על ידינו על בסיס חומרים פומביים בלבד וללא עיון בדו"חות הכספיים של פיליפ מוריס ישראל כלומר, בטרם גילוי מסמכים כלשהם ע"י חברת פיליפ מוריס. חישובים מדויקים נוכל לערוך לאחר קבלת כל הנתונים מחבי פיליפ מוריס.

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה 11

הרווח של חב' פיליפ מוריס ממכירת חפיסות סיגריות בשנים 2012 - 2015					
שנה	2012	2013	2014	2015	
עלות כוללת לחפיסה, ייצור, הובלה ושיווק (₪)	1.66	1.70	1.69	1.60	
מחיר סיטונאי לחפיסה (₪)	3.52	3.66	3.91	4.24	
רווח לחפיסה (₪)	1.86	1.96	2.22	2.64	
שיעור הרווח מעל העלות	112.0%	115.3%	131.3%	165.0%	

51. בשנים האחרונות מתנהל דיון אקדמי בין כלכלנים ומשפטנים העוסקים בתחום

ההגבלים העסקיים בסוגיה מהו רווח סביר.

דויד גילה, בעבר הממונה על ההגבלים העסקיים, קבע בגילוי הדעת 14/1 כי רווח סביר, עבור מונופול, בנסיבות רגילות הוא רווח של 20% מעל העלות. (נמל מבטחים). גילוי דעת זה הוחלף בגילוי דעת 17/1 שאינו נוקב בהכרח בשיעור רווח סביר של 20% ומציע לבחון את הנסיבות. בכל מקרה לגופו. בכל מקרה, אין צל של ספק שרווחים בשיעור אסטרונומי של בין 164% ל- 209%, כפי שהופקו ע"י חב' פיליפ מוריס בשנים 2016-2020, הם רווחים מופרזים ובלתי סבירים באופן קיצוני, שאינם מותרים לבעל מונופולין בשוק כלשהו. (בין שיוחלט כי רווח סביר הוא 20% ובין שיוחלט כי גם רווח של 25%-30% הוא סביר).

פרק ג' - סקירה קצרה של חברת PMI, חברת האם של החברות בארץ

ובשווייץ

52. פיליפ מוריס אינטרנשיונל, PMI, היא אחת מחברות הסיגריות הדומיננטיות

בעולם, הידועה בכל מקום בזכות מותג הסיגריות המוביל שלה, Marlboro,

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

שמאז הושק לראשונה בשנת 1904 הפך להיות מותג הסיגריות הידוע בעולם, הסיגריה שנצרכת יותר מכל סיגריה אחרת, אחד ממותגי העל של הכלכלה האמריקאית זה למעלה ממאה שנה.

53. החברה עוסקת בייצור והפצת סיגריות בכל העולם למעט ארה"ב. עד לשנת 2008 החברה האמריקאית והחברה הבינלאומית פעלו במסגרת חברה ציבורית אחת, חברת אלטריה, Altria, אשר פוצלה לשתי חברות ציבוריות נפרדות שמייצרות ומשווקות את אותם המותגים ומשתפות פעולה ביניהן. החברה הבינלאומית PMI הפועלת מחוץ לארה"ב היא החברה שבה נעסוק להלן, חברה הפועלת במישרין ובעקיפין בלמעלה מ- 200 מדינות בעולם. ספק אם ישנה עוד חברה כמו PMI שהיא בעלת מותג אחד Marlboro הנמכר ונצרך מדי יום בכל ארצות תבל.

54. החברה היא חברה ציבורית שמניו יורק נסחרת בבורסה בניו יורק ובתוקף כך היא מדווחת רבעונית ושנתית על תוצאותיה העסקיות ועל כל שאר הפרמטרים העסקיים המעניינים את בעלי המניות שלה. כפועל יוצא מכך יש לפנינו מסד נתונים רחב ומעמיק, מסד הנתונים הרשמיים של החברה, שמאפשר לנו לנתח את פעילות החברה וממנו לגזור ולהסיק על הרלבנטיות של נתונים אלו לפעילותן ולתוצאותיהן העסקיות של חברת הבת בישראל ושל חברת הבת בשווייץ. שתי החברות נתונות לשליטתה המלאה של החברה הבינלאומית PMI והן נשוא הבקשה לאישור התובענה הייצוגית.

55. כמו בישראל, גם בעולם הרחב, נמצאות חברות הסיגריות במגננה רבתי למול הצרת צעדיהם מצד הרגולטורים במדינות שונות, בעיקר רשויות הבריאות והמס, מצד ארגוני החברה האזרחית, עמותות וגופים ציבוריים שונים ומצד צרכנים (או צרכנים לשעבר או קרובי משפחה של צרכנים לשעבר שמתו בטרם עת בעטיו של עישון מותגי החברה) המגישים תביעות ייצוגיות בגין הנזק הבריאותי, עד כדי מוות באמצע החיים, שכרוך בעישון סיגריות, עובדה ידועה ומוסכמת שאין עליה עוררין.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

56. ייאמר במפורש, החברה הנתבעת כאן אחראית באופן ישיר למותם של עשרות מיליוני אנשים מאז הקמתה, מספר שאולי גבוה יותר מקורבנות המלחמה העקובה מדם בהיסטוריה האנושית.

57. על רקע דברים אלו, התוצאות העסקיות של חברת PMI מראות כי החברה למדה להסתגל למציאות העסקית האדוורסרית שבה היא פועלת וממשיכה לייצר רווחי עתק מדי שנה, על אף ירידה איטית ומתמשכת בצריכת הסיגריות בעולם.

58. בטבלה הבאה אנו מציגים את תמצית התוצאות העסקיות של החברה בשנים

2016-2020²⁶

טבלה 12

תמצית תוצאות עסקיות PMI – 2016 – 2020 מיליארדי דולרים							
שנה	2016	2017	2018	2019	2020	ממוצע לתקופה	באחוזים
סך הכנסה	74,953	78,098	79,823	77,921	76,047	77,368	
מס קנייה	48,268	49,350	50,198	48,116	47,353	48,657	
הכנסה לאחר מס קנייה	26,685	28,748	29,625	29,805	28,694	28,711	100%
הוצאות יצור ישירות	9,391	10,432	10,758	10,513	9,569	10,132	35%
רווח גולמי	17,294	18,316	18,867	19,292	19,125	18,579	65%
הוצאות עקיפות	6,391	6,735	7,490	8,761	7,457	7,367	26%
רווח תפעולי	10,903	11,581	11,377	10,531	11,668	11,212	39%

²⁶ הטבלה מבוססת על הדו"חות הכספיים השנתיים של PMI

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

59. בחמש השנים הללו רשמה החברה בממוצע שיעור רווח גולמי של 65% ושיעור רווח תפעולי של 39%, רווח תפעולי שנתי ממוצע של למעלה מ-11.2 מיליארד דולר בשנה. מכלל סך הוצאותיה, מהוות הוצאות היצור הישירות 35% (חומרי גלם, עובדי ייצור, פחת מכונות וציוד) ואילו ההוצאות העקיפות (הפצה, שיווק, פרסום ותקורות) מהוות 26% מההוצאות בממוצע. מיסי קניה מהווים למעלה מ-60% ממחיר המכירה לצרכן של החברה.

60. סך הכנסות החברה מחושבות כמכפלה של כמות החפיסות שהחברה מוכרת מדי שנה במחיר הסיטונאי הממוצע לחפיסת סיגריות. המחיר הסיטונאי שגובה החברה ועלויות הייצור שלה, הישירות והעקיפות, הם המשתנים הקובעים את רווחיות החברה, פר חפיסת סיגריות מייצגת, בכל מדינה ואזור גאוגרפי וגם בישראל, כפי שנראה בהמשך שבה הרווח גבוה לאין שיעור מהממוצע העולמי.

61. החברה פועלת במבנה ארגוני של שישה אזורים גאוגרפים בעולם, כאמור מחוץ לארה"ב: האיחוד האירופי; מזרח אירופה, המזרח התיכון ואפריקה; אסיה; אמריקה הלטינית וקנדה. שישה אזורים גאוגרפים אלו מהווים יחידות דיווח חשבונאיות נפרדות במאזני החברה ולפיכך ניתן להציג את התוצאות העסקיות מדי שנה בחלוקה לששת אזורי הפעילות אלו. חלוקה זו מופיעה להלן בטבלה

מס' 13 שמציגה את נתוני שנת 2020.²⁷

²⁷ הטבלה מבוססת על הדו"ח הכספי של PMI לשנת 2020

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה 13²⁸

נתוני PMI לשנת 2020 לפי איזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות							
סה"כ בעולם	אמריקה לטינית וקנדה	מזרח אסיה ואוסטרליה	דרום ודרום מזרח אסיה	מזרח תיכון ואפריקה	מזרח אירופה	איחוד אירופי	
76,047							מחזור כספי
47,353							מיסי קניה
28,694	1,701	5,429	4,396	3,088	3,378	10,702	מחזור נטו
17,355	1,466	3,029	2,684	2,062	2,507	5,604	הוצאה ישירה ועקיפה
11,339	235	2,400	1,709	1,026	871	5,098	רווח תפעולי
39.5%	13.8%	44.2%	38.8%	33.2%	25.7%	47.6%	אחוז רווח תפעולי
704,629	64,200	78,962	144,824	119,021	114,360	183,262	כמות סיגריות
35,231	3,210	3,984	7,241	5,951	5,718	9,163	כמות חפיסות
0.49	0.46	0.77	0.37	0.35	0.44	0.61	עלות כוללת לחפיסה (\$)
3.44	3.44	3.44	3.44	3.44	3.44	3.44	שער הדולר
1.69	1.57	2.64	1.28	1.19	1.51	2.10	עלות כוללת לחפיסה (₪)
2.80	1.82	4.73	2.08	1.78	2.03	4.02	מחיר סיטונאי לחפיסה (₪)

²⁸ נתוני PMI לשנים 2016-20, שנה שנה, מוצגים בנספח הטבלאות.

רח' ויזל 21 תל אביב 64241

www.meiramir.co.il

21 weisel st. Tel Aviv 64241

טל: 03-5221857 פקס: 03-5221863

amirmeir@netvision.net.il

Tel: 03-5221857 Fax: 03-5221863

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

62. בשנת 2020 מכרה החברה 35.2 מיליארד חפיסות סיגריות. העלות הכוללת (ייצור, הובלה, שיווק והפצה) של חפיסת סיגריות ממוצעת עמדה על 1.69 ₪, (\$0.49) מתורגמת מעלות דולרית ממוצעת על פי שער חליפין ממוצע של 3.44 ₪ בשנת 2020.

באזור המזרח התיכון ומזרח אירופה נרשמה עלות נמוכה יותר של 1.19 ₪ כאשר **הממוצע של המחיר הסיטונאי בעולם מנקודת ראותה של פיליפ מוריס עומד על 2.80 ₪ לעומת מחיר סיטונאי של 4.48 ₪ בישראל (!)**.

63. ארבע השנים שקדמו לשנת 2020, השנים 2016-2019, מראות על תוצאות עסקיות דומות (תוצאות אלה מוצגות בנספח הטבלאות). אנו רואים שלפנינו חברה גלובלית עם עוצמת שוק מרשימה שמאפשרת לה, שנה אחר שנה, בסביבה רגולטורית וציבורית עוינת ומצרת צעד, להראות שיעורי רווח תפעולי שנעים במנעד של 35%-40%. החברה מפעילה עשרות מפעלי ייצור בפריסה גאוגרפית עולמית בקרבת שווקי הצריכה שלה. הייצור נעשה ביעילות ולצידו פועלת מערכת הפצה יעילה לא פחות הקובעת מחירים סיטונאים המשקפים את כושר התשלום והקניה בכל שוק ואת מבנה התחרות בו, ללא קשר לעלות. בישראל ובמספר מדינות נוספות, החברה היא בעלת מונופולין והתנהגותה בשווקים אלה הינה התנהגות קלאסית לפי התיאוריה הכלכלית של מונופול משיא רווחים, ללא מצרים, ככל שניתן לו.

פרק ד' - על המחיר המופרז שגבתה פיליפ מוריס מצרכניה בישראל

64. הדיון הכלכלי שיוצג להלן נסוב סביב שני משתנים בלבד : **המחיר הסיטונאי** שגובה החברה בממוצע מדי שנה לחפיסת סיגריות מהקמעונאים המוכרים את החפיסה לצרכן ; **מחיר העלות הכוללת** בפועל שבו נושאת פיליפ מוריס עבור חפיסת סיגריות שהיא מוכרת בישראל. עלות זו כוללת את ההוצאה **הישירה** על חפיסת סיגריות, הוצאה על הייצור, והוצאה **עקיפה** הכוללת את כל שאר ההוצאות שלאחר הייצור. לפי חישובנו, עלות הייצור הישירה מהווה, בממוצע לתקופה, 58% ממחיר העלות

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

הכוללת של חפיסת סיגריות של פיליפ מוריס והעלות העקיפה מהווה 42% ממחיר העלות הכוללת לחפיסת סיגריות.

65. אלו הם שני הפרמטרים היחידים של הניתוח הכלכלי ובדינונו זה נוכיח את המובן מאליו, כי חברת פיליפ מוריס שהייתה בעלת מעמד מונופוליסטי בארץ בשנים שבהן עוסקת התביעה, כפי שהוכח מעל לכל ספק בפרק ב' של חוות דעתנו, ניצלה (ועדיין מנצלת עד לרגע זה) את מעמדה זה לרעה וגבתה (וממשיכה לגבות מדי יום) מחיר סיטונאי מופרז עבור כל חפיסת סיגריות שייבאה לישראל והפיצה ומכרה כאן.

66. טבלה מס' 14 מציגה את המחיר שגבתה פיליפ מוריס בישראל לעומת המחיר הממוצע בעולם, במזרח התיכון ובשוק האירופי.

טבלה 14

המחיר הסיטונאי לצרכן סיגריות פיליפ מוריס (ש"ח) 2016-2020						
שנה	2016	2017	2018	2019	2020	ממוצע
המחיר הסיטונאי בישראל	4.57	4.79	4.66	4.48	4.48	4.60
המחיר הסיטונאי הממוצע בעולם	2.49	2.59	2.72	2.77	2.80	2.67
המחיר הסיטונאי הממוצע במזרח התיכון	2.44	2.08	2.10	2.07	1.82	2.10
המחיר הסיטונאי הממוצע באיחוד האירופי	3.23	3.16	3.59	3.74	4.02	3.55

67. הטבלה מציגה תמונה קשה ומביכה למדי, למצער עבור 20% מתושבי ישראל שעדיין (מה לעשות?) נוהגים לעשן. חברת פיליפ מוריס ישראל גובה מחיר סיטונאי, שמתורגם ישירות, לאחר הוספת פער הקמעונאי, למחיר שהם נדרשים לשלם, ובפועל משלמים בלית ברירה, בחנות או בקיוסק שליד ביתם, מחיר הגבוה (בממוצע לתקופה) ב- 1.05 ש"ח מהמחיר שהיא גובה באיחוד האירופי,

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

במדינות עם רמת שכר גבוהה משל ישראל ועלות יצור זהה לזו בישראל. (ממוצע 2016-2020) עבור הצרכן עצמו זהו פער של כ- 5% לחפיסה עקב המיסים המוטלים על בסיס המחיר הסיטונאי. המחיר הסיטונאי הנגבה בישראל הוא יותר מכפול מהמחיר הסיטונאי הנגבה באזור הקרוב של המזרח התיכון והוא גבוה ב- 60% מהמחיר הסיטונאי הממוצע בכל העולם, שגבתה פיליפ מוריס בשנים הרלוונטיות. אין ספק שמעמדה המונופוליסטי של החברה הוא שמאפשר לה לקבוע מחיר לא הוגן גבוה כהגדרתו בחוק ולהפיק לעצמה רווחים מופרזים מן הסתם יותר מכל מדינה אחרת בעולם.

68. בטבלה הבאה אנו מציגים השוואה של הרווח לחפיסה בישראל לרווח לחפיסה במספר מדינות באירופה שבהם מתקיים, ככל הידוע, שוק תחרותי²⁹:

טבלה 15

הרווח לחפיסת סיגריות של פיליפ מוריס בישראל ובמדינות אירופה בעלות שוק תחרותי - 2020				
דירוג עולמי	המדינה	תוצר לאומי גולמי לנפש (יורו)	הרווח לחפיסה (יורו)	הרווח לחפיסה (ש"ח)
19	ישראל	43,610	0.72	2.79
מדינות מובילות				
12	שוודיה	52,259	0.33	1.29
14	אוסטריה	48,327	0.32	1.25
18	בלגיה	44,594	0.38	1.48
24	צרפת	39,030	0.20	0.77
מדינות באירופה בעלות תל"ג לנפש נמוך יחסית				
	אסטוניה	23,017	0.10	0.39
	ליטואניה	19,997	0.41	1.58
	יוון	17,676	0.25	0.97
	לטביה	17,619	0.26	1.00
	הונגריה	15,899	0.28	1.09
	פולין	15,656	0.12	0.45

²⁹ דירוג התמ"ג על פי מדד המכון הישראלי לדמוקרטיה.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

הטבלה מלמדת כי הרווח לחפיסה בישראל הוא יותר מפי 2 מהרווח במדינות אירופה מובילות שבהן מתקיים שוק תחרותי ויותר מפי 3 מהרווח במדינות אירופה שבהן התוצר הלאומי הגולמי לנפש נמוך משמעותית מישראל.

בטבלה נוספת, טבלה 8 בנספח מוצגת השוואה רב שנתית בין ישראל ל- 15 מדינות שבהן יש שוק תחרותי ומוכח כי הרווח לחפיסת סיגריות בישראל הוא לפחות פי 2 מהרווח במדינות מפותחות ותחרותיות.

הערה קצרה לסוגיית מחירי העברה של חפיסת סיגריות
בין החברות בשוויץ ובישראל

69. נושא מחירי העברה, Transfer prices, הוא נושא מוכר בתחום המיסוי, הכלכלה והמשפט ויש ספרות ענפה שעוסקת בכך.³⁰ הגורם הראשון שעוסק בסוגיית מחירי העברה הוא כמובן שלטונות מס הכנסה. כאשר חברה בינלאומית מעבירה בין חברות בנות שלה במדינות שונות מוצרים ושירותים, היא יכולה בפועל לתכנן את תשלומי המס שלה, למזער אותם, על ידי הסטת הכנסות ורווחים למדינות עם שיעורי מס נמוכים יותר. כדי למנוע מצב דברים זה קובעים שלטונות המס בכל מדינה מבחנים מפורטים כדי לבחון את סבירותם של אותם מחירי העברה פנימיים שהחברה הרב לאומית שולטת בהם. כאשר מדובר בשווקים תחרותיים, שלא כמו במקרה שלנו, שלטונות המס יטו לקבל מחיר העברה שמשקף את ערכו בשוק של המוצר או השירות שמעבירה החברה הרב לאומית בין חברות הבת שלה במדינות השונות. אבל מבחן זה אינו תופס במקרה שלנו ולכן עלינו לבחון שיטות השוואה אחרות כדי לבחון את הלגיטימיות וההיגיון הכלכלי שעומדים בבסיס מחירי העברה שבהם נקבה פיליפ מוריס כלפי חברת הבת שלה בישראל.

³⁰ ראה למשל חוזר מס הכנסה 3/2008 מחירי העברה.

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

70. בטבלה מס' 16 אנו מציגים את שיטת הפעולה של פיליפ מוריס המבוססת על העתקת הרווח לחו"ל באמצעות מחירי העברה מנופחים או פיקטיביים. בדרך זו, להערכתנו³¹, שיעור הרווח מעל העלות המדווח בישראל בשנים 2016-2020 הינו "רק" כ- 33% במוצע. זהו נתון מוטא כלפי מטה שכן רוב הרווח מועבר לחו"ל במסווה של עלות ייצור מנופחת המכונה בשם מחיר העברה.

טבלה 16

עלויות, מחירים ורווחים של פיליפ מוריס לחפיסת סיגריות (ש"ח) 2016 - 2020						
ממוצע	2020	2019	2018	2017	2016	
						סך הרווח בארץ ובחו"ל
4.60	4.48	4.48	4.66	4.79	4.57	מחיר סיטונאי ממוצע
1.64	1.69	1.79	1.67	1.55	1.47	העלות הכוללת הממוצעת
2.96	2.79	2.69	2.98	3.24	3.09	הרווח לחפיסה
181.0%	165.1%	150.3%	178.4%	209.0%	210.2%	הרווח הכולל לחפיסה באחוזים מעל העלות
						הרווח המועבר לחו"ל
2.73	2.56	2.59	2.78	2.83	2.90	מחיר העברה ממוצע (פדיון בחו"ל)
0.94	0.93	0.98	0.99	0.94	0.88	עלות הייצור
1.79	1.63	1.61	1.79	1.89	2.02	הרווח לחפיסה בחו"ל
190.2%	175.3%	164.3%	180.8%	201.1%	229.5%	שיעור הרווח שנרשם בחו"ל
0						הרווח שנרשם בארץ
0						מחיר סיטונאי ממוצע
4.60	4.48	4.48	4.66	4.79	4.57	תשלום לחו"ל לפי מחיר העברה
2.73	2.56	2.59	2.78	2.83	2.90	עלות עקיפה
0.70	0.76	0.82	0.69	0.61	0.60	סך העלות כפי שהיא מדווחת בארץ
3.43	3.32	3.41	3.47	3.44	3.50	הרווח לחפיסה שנרשם בארץ
1.17	1.16	1.08	1.19	1.35	1.07	שיעור הרווח מעל העלות שנרשם בארץ
34.2%	35.1%	31.7%	34.3%	39.2%	30.6%	

71. מבחינת פיליפ מוריס, מדיניות מחירי העברה מבטיחה לחברה, לכאורה, מימוש של שתי מטרות חשובות מבחינתה:
א. הקטנת חבות המס בישראל.
ב. ניסיון (נואל) להסתרת העובדה כי החברה גובה מחיר מופרז בישראל, מחיר שאסור לה לגבות מתוקף מעמדה המונופוליסטי.

³¹ רק לאחר חשיפת מסמכים "סודיים" שכעת אין אליהם גישה, ניתן יהיה לערוך חישוב מדויק.

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

72. אלא שמדובר בהסתרה שקל למדי לחשוף על ידי יצירת החיבור המתבקש בין המספרים המופיעים בדו"חות הכספיים של חברת PMI, למחירי המכירה הסיטונאים המופיעים במחירונים שהיא מפיצה לקמעונאים שלה בישראל, ולמחירי העברה שעליהם היא מדווחת לשלטונות המכס. חיבור זה מאפשר לנו לראות כי אין כל פשר והיגיון למשטר מחירי העברה, שנועד לשרת את האינטרסים של החברה ובעלי המניות שלה, אינטרסים הנוגדים את טובת הצרכנים בארץ, את הנחיות הממונה על ההגבלים העסקיים ואת הנחיות מס הכנסה.

73. בנטרול מחירי ההעברה הפיקטיביים, ניתן לראות כי חב' פיליפ מוריס הפיקה לעצמה רווח ממוצע בשיעור של 180% מעל העלות בשנים 2016-2020.

74. כל הדיון על מחירי העברה שנפרס כאן נועד לשלמות ההצגה ואינו המושא של תביעה זו שעניינה המחיר המופרז והלא חוקי שגובה חברת PMI באמצעות שתי חברות הבת שלה בשוויץ ובישראל, מצרכני הסיגריות בישראל שצורכים את המותגים שלה. שתי חברות בנות אלו הן הנתבעות בתיק זה והן כפופות יחדו לחוק ההגבלים העסקיים שנהוג בישראל.

פרק ה' - סיכום ומסקנות

75. בפרק ב' הראנו כי בתקופה הנדונה היה לפיליפ מוריס מעמד מונופוליסטי בישראל. בפרקים ג' ו-ד' הראנו כי פיליפ מוריס גבתה מחיר מופרז בישראל. בשנים אלו, 2016-20, צברה החברה רווחים עודפים על פעילותה בישראל, רווחים אסטרונומיים שנמדדים במיליארדי שקלים, שמן הצדק והיושר שלא יוותרו אצלה ולא יחולקו לבעלי מניותיה. כל מה שנותר הוא להציג להלן חישוב של אותם רווחים עודפים.

76. ומכאן, אם כך, נעבור להצגת הרווח העודף של פיליפ מוריס בתקופה זו מגביית מחיר מופרז על חפיסות הסיגריות שמכרה בישראל. אנו מניחים כי "מותר" לחברה בעלת מעמד מונופוליסטי להרוויח 20% מעל העלות. אמנם, גילוי דעת

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

17/1 של הרשות להגבלים עסקיים קובע כי רווח של 20% איננו בהכרח הרווח ההוגן המותר לכל סוגי החברות ולכל סוגי הפעילות העסקית של מונופולים, אך איננו מזהים סיבה מיוחדת לפיה יש להתיר לחברת פיליפ מוריס המונופוליסטית להרוויח יותר מ- 20% מעל העלות ובכל מקרה, כשמדובר ברווח של 180% מעל העלות, כמו במקרה שלפנינו, אין צורך וטעם לדקדק במספרים כי הרי לפנינו רווח בלתי סביר ומופרז בהיקף עצום שאותו יש לכמת ואנו כימתנו זאת כרווח העודף מעל רווח סביר של 20%. ואולי גם רווח של 20% מעל העלות אינו מוצדק במקרה של המוצר הקטלני הזה?

טבלה 17

אומדן הרווח העודף של פיליפ מוריס בישראל 2016-2020						
סך הכל	2020	2019	2018	2017	2016	שנה
852.2	188.4	167.2	160.1	162.4	174.1	כמות החפיסות שנמכרה (במיליונים)
4.60	4.48	4.48	4.66	4.79	4.57	מחיר סיטונאי לחפיסה (₪)
3,912	844.3	749.4	745.4	777.7	795.3	סך הפדיון (מיליוני ₪)
1.64	1.69	1.79	1.67	1.55	1.47	עלות לחפיסה (₪)
1,393	318.3	299.3	267.3	251.8	255.9	סך העלות (מיליוני ₪)
2,519	525.9	450.1	478.0	526.0	539.4	סך הרווח (מיליוני ₪)
279.0	63.7	59.9	53.5	50.4	51.2	סך הרווח הסביר 20% מעל העלות (מיליוני ₪)
2,241	462.3	390.2	424.5	475.6	488.2	סך הרווח העודף (מיליוני ₪)

77. הטבלה מראה כי בתוך תקופה של חמש שנים, צברה חבי' פיליפ מוריס רווחים עודפים בסכום עתק של 2,241 מיליון ₪, (שני מיליארד מאתיים ארבעים ואחד מיליון ₪) המשקפים בממוצע גביית יתר של יותר מ – 2,200 ₪ מכל אחד ממיליון המעשנים חסרי המזל שלה בישראל. רווחים עודפים אלה מתווספים

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

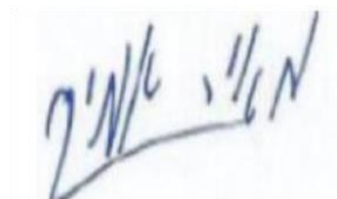
Economic planning, management
& consulting Ltd

לרווחים העודפים שחברת פיליפ מוריס הפיקה לעצמה החל מסוף שנת 2011 ועד שנת 2015 שעליהם נתבעה החבורה בתביעה ייצוגית קודמת שעדיין מתנהלת, ולרווחים שהחברה המשיכה וממשיכה להפיק לעצמה בשנים 2021 ו- 2022 שאינן נסקרות בחוות דעת זו ואולי יצדיקו, בבוא היום, בקשה **שלישית** שתוגש נגד החברה שדומה כי אין לה כוונה לשנות ממנהגה...

78. רווחים אלו שהועברו לחו"ל הינם בפועל תשלומי יתר של צרכני החברה, המעשנים שרכשו את מותגי הסיגריות שאותם משווקת פיליפ מוריס בישראל. כפי שכבר אמרנו במקום אחר, מענק של עניי ישראל לעשירי אמריקה, שכמובן איננו חוקי.

79. עד כאן חוות דעתנו הכלכלית התומכת בבקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד חברות פיליפ מוריס בישראל ובשווייץ בגין גביית מחיר מופרז על חפיסות הסיגריות שנמכרו בישראל בשנים 2016-2020, שסכומה הכספי, כפי שחושב בחוות דעת זאת, עומד על 2,241 מיליון ₪.

ובזאת באתי על החתום

מאיר אמיר

ספטמבר 2022

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

נספח א' – רשימת המקורות עליהן מתבססת חוות הדעת

<u>שם המקור</u>	<u>מס' מקור</u>
Annual Reports, PHILIP MORRIS INTERNATIONAL, 2011 - 2020	.1
Quarterly Reports, PHILIP MORRIS INTERNATIONAL, 2011 - 2020	.2
Tobacco in Israel, Passport - Euromonitor International, 2020	.3
Cigarettes in Turkey, Germany and 10 other countries, Passport - Euromonitor International, 2020	.4
PHILIP MORRIS INTERNATIONAL website, 2011-2020	.5
Tobacco Taxation Handbook, A. Laffer International, 2014	.6
טבלאות מס על מוצרי טבק, האיחוד האירופי, 2016 - 2020	.7
מחירון סיגריות קמעונאי, מגה, ינואר 2020	.8
מחירים סיטונאיים, פיליפ מוריס ישראל, 2015 - 2020	.9
סיכומי הכנסות ממס קנייה, משרד האוצר - מנהל הכנסות המדינה, 2011 - 2020	.10
דו"חות שר הבריאות על העישון בישראל, משרד הבריאות, 2010 - 2020	.11
דו"חות המחקר על שוק הסיגריות, חברת סטורנקסט, 2011 - 2020	.12
גילוי דעת - איסור על גביית מחיר מופרז על ידי בעל מונופולין, רשות ההגבלים העסקיים, 2017	.13
גילוי דעת - איסור על גביית מחיר מופרז על ידי בעל מונופולין, רשות ההגבלים העסקיים, 2014	.14

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

15.	הודעה על מיזוג חברות אלישר ופיליפ מוריס, ילקוט הפרסומים, 2011
16.	השנתון הסטטיסטי לישראל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, - 2010 2020
17.	ניתוח ההצעה להעלות את המס על סיגריות, מרכז המחקר של הכנסת, 2010
18.	חוזר בעניין מחיר העברה, מס הכנסה, 2008
19.	האיסור על תמחור מופרז, יוסי שפיגל, 2018
20.	חוות דעת בתביעה ייצוגית נגד חב' פיליפ מוריס, ד"ר מאיר אמיר, 2016
21.	תגובה לחוות דעת אמיר, ד"ר שלומי פריזט, 2017
22.	חוות הדעת משלימה בתביעה ייצוגית נגד חב' פיליפ מוריס, ד"ר מאיר אמיר, 2018
23.	חוות דעת עבור משרד העבודה – מכרז לאספקת סיגריות, ד"ר מאיר אמיר, 2020
24.	פסק הדין בתביעה ייצוגית נגד תנובה על מחיר מופרז של גבינת קוטג', בית המשפט המחוזי מרכז - על ידי כבוד השופטת אסתר שטמר, 2019
25.	פסק הדין בבקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד חב' קוקה קולה על מחיר מופרז של בקבוק משפחתי, כבוד השופט עופר גרוסקופף, 2019

נספח ב' – פירוט המקורות עליהן מתבססות הטבלאות

מס' טבלה	המקור עליו מסתמכת הטבלה
1	הרווח של פיליפ מוריס ישראל לחפיסה, 2016-2020 : חישוב + אומדן מושכל על פי ניתוח הדוחות הכספיים הגלויים של PMI (1)
2	מבנה שוק הסיגריות בישראל, 2016-2020 : EuroMonitor 2020 (3)

דר' מאיר אמיר ושות'

יזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

3	מחיר מומלץ לצרכן (נח) - חפיסה בודדת - רשתות קמעונאיות - ינואר 2020 : פרסומי רשתות אתר זאפ ואתרי רשתות השיווק (8)
4	מבנה התמחיר של חפיסת סיגריות (נח) – הדגמה : אומדן מושכל על פי ניתוח הדוחות הכספיים הגלויים של PMI (1)
5	הכנסות המדינה ממסי קנייה על סיגריות (מיליארדי ₪) : דוח מינהל הכנסות המדינה (10)
6	נתח השוק של פיליפ מוריס בשוק המצרפי הכולל הן את שוק הסיגריות בחפיסות והן את הטבק לגלגול : EuroMonitor 2020 + Storenext 2020 + דוח שר הבריאות 2020 (3,11,12)
7	מחיר ההעברה הממוצע של מותגי פיליפ מוריס, 2016-2020 : דוח מינהל הכנסות המדינה (10)
8	המותגים הראשיים של פיליפ מוריס בישראל 2020 : EuroMonitor 2020 + Storenext פרסומי 2020 (3,12)
9	הכנסות חב' פיליפ מוריס בישראל 2016-2020 : חישוב + אומדן מושכל לפי הכמות שנמכרה והמחיר הסיטונאי (1,3,5,12)
10	הרווח של חב' פיליפ מוריס ממכירת חפיסות סיגריות בשנים 2016-2020 : חישוב + אומדן מושכל על פי ניתוח הדוחות הכספיים הגלויים של PMI (1,3,5,12)
11	הרווח של חב' פיליפ מוריס ממכירת חפיסות סיגריות בשנים 2012-2015 : חישוב + אומדן מושכל על פי ניתוח הדוחות הכספיים הגלויים של PMI (1,3,5,12)
12	התוצאות העסקיות של PMI לשנים 2016 - 2020, מיליארדי דולרים : הדוחות הכספיים הגלויים של PMI דוחות 2016 – 2020 (1)
13	נתוני PMI לשנת 2020 לפי אזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות : הדוחות הכספיים הגלויים של PMI דוחות 2016 – 2020 (1)
14	המחיר הסיטונאי של סיגריות פיליפ מוריס (נח) 2016-2020 : דו"ח מרכז המחקר של הכנסת + מידע שנאסף מקמעונאים (17)
15	הרווח לחפיסת סיגריות של פיליפ מוריס בישראל ובמדינות אירופה בעלות שוק תחרותי – 2020 : דוחות Euromonitor לכל אחת ממדינות ההשוואה + דוחות כספיים PMI (1,4)

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
ניחום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

16	עלויות, מחירים ורווחים של פיליפ מוריס לחפיסת סיגריות (שח) -2016-2020 : חישוב + אומדן מושכל על פי ניתוח הדוחות הכספיים הגלויים של PMI (1,3,11)
17	אומדן הרווח העודף של פיליפ מוריס בישראל 2016-2020 : חישוב + אומדן מושכל על פי ניתוח הדוחות הכספיים הגלויים של PMI (1,3,11)
נ1	נתוני PMI לשנת 2020 לפי איזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות : דוחות הכספיים הגלויים של PMI דוח 2020 (1)
נ2	נתוני PMI לשנת 2019 לפי איזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות : דוחות הכספיים הגלויים של PMI דוח 2019 (1)
נ3	נתוני PMI לשנת 2018 לפי איזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות : דוחות הכספיים הגלויים של PMI דוח 2018 (1)
נ4	נתוני PMI לשנת 2017 לפי איזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות : דוחות הכספיים הגלויים של PMI דוח 2017 (1)
נ5	נתוני PMI לשנת 2016 לפי איזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות : דוחות הכספיים הגלויים של PMI דוח 2016 (1)
נ6	המחיר הסיטונאי של סיגריות פיליפ מוריס (שח) 2016-2020 : דו"ח מרכז המחקר של הכנסת + מידע שנאסף מקמעונאים (17)
נ7	משקל הטבק שיובא לישראל (ק"ג) וכמות סיגריות הממוצעת המופקת מטבק זה : דוח שר הבריאות 2020 + נתוני המכס (10,11)
נ8	נתח השוק של פיליפ מוריס בשוק הטבק לגלגול, 2016-2021 : EuroMonitor 2020 + Storenex 2020 + דוח שר הבריאות 2020 (3,11,12)
נ9	הרווח לחפיסת סיגריות של פיליפ מוריס בישראל ובמדינות אירופה בעלות שוק תחרותי - 2016-2020 : דו"חות Euromonitor לכל אחת ממדינות ההשוואה + דו"חות כספיים PMI (1,3,4)

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

נספח ג' – טבלאות נוספות – הרחבת מידע

48.....	טבלה נ1 – נתוני PMI לפי אזורי פעילות 2020
49.....	טבלה נ2 – נתוני PMI לפי אזורי פעילות 2019
50.....	טבלה נ3 – נתוני PMI לפי אזורי פעילות 2018
51.....	טבלה נ4 – נתוני PMI לפי אזורי פעילות 2017
52.....	טבלה נ5 – נתוני PMI לפי אזורי פעילות 2016
53.....	טבלה נ6 – המחירים הסיטונאיים של חפיסות סיגריות בישראל בשנים 2016-2020 (ש"ח)
53.....	טבלה נ7 – משקל הטבק שיובא לישראל במונחי חפיסות 2016-2020
53.....	טבלה נ8 – נתח השוק של חבי פיליפ מוריס בשוק הטבק לגלגול 2016-2020
54.....	טבלה נ9 – השוואה של הרווח לחפיסה ב- 16 מדינות על פני חמש שנים

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
ייעוץ, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה נ1 – נתוני PMI לפי אזורי פעילות 2020

נתוני PMI לשנת 2020 לפי אזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות							
סה"כ בעולם	אמריקה לטינית וקנדה	מזרח אסיה ואוסטרליה	דרום ודרום מזרח אסיה	מזרח תיכון ואפריקה	מזרח אירופה	איחוד אירופי	
76,047							מחזור כספי
47,353							מיסי קניה
28,694	1,701	5,429	4,396	3,088	3,378	10,702	מחזור נטו
17,355	1,466	3,029	2,684	2,062	2,507	5,604	הוצאה ישירה ועקיפה
11,339	235	2,400	1,709	1,026	871	5,098	רווח תפעולי
39.5%	13.8%	44.2%	38.8%	33.2%	25.7%	47.6%	אחוז רווח תפעולי
704,629	64,200	78,962	144,824	119,021	114,360	183,262	כמות סיגריות
35,231	3,210	3,984	7,241	5,951	5,718	9,163	כמות חפיסות
0.49	0.46	0.77	0.37	0.35	0.44	0.61	עלות כוללת לחפיסה (\$)
3.44	3.44	3.44	3.44	3.44	3.44	3.44	שער הדולר
1.69	1.57	2.64	1.28	1.19	1.51	2.10	עלות כוללת לחפיסה (₪)
2.80	1.82	4.73	2.08	1.78	2.03	4.02	מחיר סיטונאי לחפיסה (₪)

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה נ2 – נתוני PMI לפי אזורי פעילות 2019

נתוני PMI לשנת 2019 לפי איזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות							
סה"כ בעולם	אמריקה לטינית וקנדה	מזרח אסיה ואוסטרליה	דרום ודרום מזרח אסיה	מזרח תיכון ואפריקה	מזרח אירופה	איחוד אירופי	
79,921							מחזור כספי
48,116							מיסי קניה
29,805	2,206	5,364	5,094	4,042	3,282	9,817	מחזור נטו
19,274	1,642	3,432	2,931	2,358	2,735	5,847	הוצאה ישירה ועקיפה
10,531	564	1,932	2,163	1,684	547	3,970	רווח תפעולי
35.3%	25.5%	36%	42.4%	41.6%	16.6%	40.4%	אחוז רווח תפעולי
766,361	72,592	80,628	174,934	137,222	114,097	186,888	כמות סיגריות
38,318	3,629.6	4,031.4	8,746.7	6,861.1	5,704.8	9,344.4	כמות חפיסות
0.503	0.452	0.851	0.335	0.343	0.479	0.625	עלות כוללת לחפיסה (\$)
3.564	3.564	3.564	3.564	3.564	3.564	3.564	שער הדולר
1.792	1.61	3.32	1.193	1.222	1.707	2.227	עלות כוללת לחפיסה (₪)
2.772	2.166	4.74	2.07	2.09	2.05	3.74	מחיר סיטונאי לחפיסה (₪)

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה נ3 – נתוני PMI לפי אזורי פעילות 2018

נתוני PMI לשנת 2018 לפי אזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיות							
סה"כ בעולם	אמריקה לטינית וקנדה	מזרח אסיה ואוסטרליה	דרום ודרום מזרח אסיה	מזרח תיכון ואפריקה	מזרח אירופה	איחוד אירופי	
79,823							מחזור כספי
50,198							מיסי קניה
29,625	3,056	5,580	4,656	4,114	2,921	9,298	מחזור נטו
18,248	1,911	3,729	2,909	2,487	2,019	5,193	הוצאה ישירה ועקיפה
11,377	1,145	1,851	1,747	1,627	902	4,105	רווח תפעולי
38.4%	37.4%	33.1%	37.5%	39.5%	30.8%	44.1%	אחוז רווח תפעולי
781,687	80,885	83,029	178,469	140,008	113,697	185,599	כמות סיגריות
39,084.35	4,044.25	4,151.45	8,923.45	7,000.4	5,684.85	9,279.95	כמות חפיות
0.466	0.472	0.898	0.325	0.355	0.355	0.559	עלות כוללת לחפיסה (\$)
3.59	3.59	3.59	3.59	3.59	3.59	3.59	שער הדולר
1.672	1.694	3.223	1.166	1.274	1.274	2	עלות כוללת לחפיסה (₪)
2.72	2.71	4.82	1.87	2.1	1.84	3.596	מחיר סיטונאי לחפיסה (₪)

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה 4 – נתוני PMI לפי אזורי פעילות 2017

נתוני PMI לשנת 2017 לפי אזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות							
סה"כ בעולם	אמריקה לטינית וקנדה	מזרח אסיה ואוסטרליה	דרום ודרום מזרח אסיה	מזרח תיכון ואפריקה	מזרח אירופה	איחוד אירופי	
78,098							מחזור כספי
49,350							מיסי קניה
28,748	2,941	6,373	4,417	3,988	2,711	8,318	מחזור נטו
17,167	1,944	3,765	2,903	2,104	1,824	4,627	הוצאה ישירה ועקיפה
11,581	997	2,608	1,514	1,884	887	3,691	רווח תפעולי
40.2%	33.9%	40.9%	34.2%	47.2%	32.7%	44.3%	אחוז רווח תפעולי
789,152	84,250	95,382	171,600	137,666	120,072	189,182	כמות סיגריות
39,907.6	4,212.5	4,769.1	8,580	6,883.3	6,003.6	9,459.1	כמות חפיסות
0.43	0.461	0.789	0.338	0.305	0.303	0.489	עלות כוללת לחפיסה (\$)
3.599	3.599	3.599	3.599	3.599	3.599	3.599	שער הדולר
1.547	1.659	2.839	1.216	1.097	1.09	1.759	עלות כוללת לחפיסה (₪)
2.59	2.51	4.8	1.85	2.08	1.625	3.16	מחיר סיטונאי לחפיסה (₪)

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה נ5 – נתוני PMI לפי אזורי פעילות 2016

נתוני PMI לשנת 2016 לפי אזורי פעילות, במיליוני דולרים, מיליוני חפיסות							
סה"כ בעולם	אמריקה לטינית וקנדה	מזרח אסיה ואוסטרליה	דרום ודרום מזרח אסיה	מזרח תיכון ואפריקה	מזרח אירופה	איחוד אירופי	
74,953							מחזור כספי
48,268							מיסי קניה
26,685	2,842	4,285	4,396	4,516	2,484	8,162	מחזור נטו
15,782	1,904	2,594	2,922	2,526	1,594	4,242	הוצאה ישירה ועקיפה
10,903	938	1,691	1,474	1,990	890	3,920	רווח תפעולי
40.8%	33%	39.4%	33.5%	44%	35.8%	48%	אחוז רווח תפעולי
820,340	87,938	81,820	185,279	141,973	129,520	193,810	כמות סיגריות
41,017.00	4,396.9	4,091	9,263.95	7,098.65	6,476	9,690.5	כמות חפיסות
0.384	0.433	0.634	0.315	0.355	0.246	0.437	עלות כוללת לחפיסה (\$)
3.84	3.84	3.84	3.84	3.84	3.84	3.84	שער הדולר
1.474	1.662	2.434	1.209	1.363	0.944	1.678	עלות כוללת לחפיסה (₪)
2.49	2.48	4.02	1.82	2.44	1.47	3.23	מחיר סיטונאי לחפיסה (₪)

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

טבלה נ6 – המחירים הסיטונאיים של חפיסות סיגריות בישראל בשנים 2016-2020

(ש"ח)

משקל הטבק שיובא לישראל (ק"ג) וכמות סיגריות הממוצעת המופקת מטבק זה (לפי יחס המרה של 1,429 סיגריות לק"ג)						
2020	2019	2018	2017	2016	שנה	
496,650	432,525	873,351	760,150	694,889	יבוא טבק (ק"ג)	
709.5	618.1	1,248.0	1,086.3	993.0	כמות הסיגריות שניתן להפיק מטבק זה (במיליונים)	
35.5	30.9	62.4	54.3	49.6	כמות חפיסות הסיגריות שניתן להפיק מטבק זה (במיליונים)	
המחיר הסיטונאי של מותגי פליפ מוריס, 2016-2020 (ש"ח)						
ממוצע המחיר הסיטונאי של מותגי פליפ מוריס	מחיר סיטונאי נטו					שנה
	chesterfield	parliament	L&M	next	marlboro	
4.57	4.31	5.6	4.31	3.66	4.96	2016
4.79	4.53	5.82	4.53	3.88	5.18	2017
4.66	4.31	5.82	4.31	3.66	5.18	2018
4.48	4.31	5.82	3.88	3.66	3.66	2019
4.48	4.31	5.82	3.88	3.66	3.66	2020

טבלה נ7 – משקל הטבק שיובא לישראל במונחי חפיסות 2016-2020

טבלה נ8 – נתח השוק של חבי פיליפ מוריס בשוק הטבק לגלגול 2016-2020

דר' מאיר אמיר ושות'

ייעוץ כלכלי בע"מ
יזום, תכנון, ניהול

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

נתח השוק של פיליפ מוריס בשוק הטבק לגלגול, 2016-2021						
2021	2020	2019	2018	2017	2016	שנה
22.93%	22.83%	30.77%	33.95%	32.25%	32.67%	נתח שוק פיליפ מוריס
	709.5	618.1	1,248.0	1,086.3	993.0	סה"כ יחידות סיגריות בגלגול עצמי (במיליונים)
	162.0	190.2	423.7	350.3	324.4	סה"כ סיגריות בגלגול עצמי - פיליפ מוריס (במיליונים)

טבלה 9 – השוואה של הרווח לחפיסה ב- 16 מדינות על פני חמש שנים

דר' מאיר אמיר ושות'

ייזום, תכנון, ניהול
וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.

Economic planning, management
& consulting Ltd

הרווח לחפיסת סיגריות של פיליפ מוריס בישראל ובמדינות אירופה בעלות שוק תחרותי : 2016 - 2020 (יורו)						
הרווח לחפיסה 2020	הרווח לחפיסה 2019	הרווח לחפיסה 2018	הרווח לחפיסה 2017	הרווח לחפיסה 2016	שינוי בתוצר הגולמי לנפש 2016-2020	
0.33	0.29	0.40	0.37	0.46	51,965 - 52,259	שבדיה
0.32	0.29	0.29	0.24	0.27	45,276 - 48,327	אוסטריה
		0.42	0.31	0.35	42,107 - 46,208	גרמניה
0.38	0.33	0.31	0.37	0.40	41,984 - 44,594	בלגיה
0.72	0.67	0.70	0.80	0.73	37,282 - 43,610	ישראל
		0.41	0.37		41,048 - 40,284	בריטניה
0.20	0.25	0.42	0.42	0.44	37,037 - 39,030	צרפת
0.34	0.38	0.37	0.33	0.34	26,505 - 27,063	ספרד
0.10	0.05	0.07	0.09	0.13	18,282 - 23,027	אסטוניה
0.43	0.37	0.24	0.18	0.14	18,575 - 22,932	צ'כיה
0.41	0.26	0.23	0.22	0.25	21,663 - 19,997	ליטואניה
0.25	0.22	0.02	0.02	0.25	17,885 - 17,676	יוון
0.26	0.11	0.23	0.17	0.22	14,315 - 17,619	לטביה
0.28	0.16	0.24	0.25	0.25	13,090 - 15,899	הונגריה
0.12	0.22	0.21	0.20	0.20	12,447 - 15,656	פולין
0.00	0.00	0.00	0.02	0.05	7,548 - 9,975	בולגריה
מדינות נוספות שנבדקו ונמצא כי אין בהן שוק תחרותי ולרוב גם בהן יש מונופול לחברת לפיליפ מוריס :						
דנמרק	אירלנד	איסלנד	איטליה	אוסטרליה		
ניו זילנד	נורווגיה	מלטה	יפן	הולנד		
קרואטיה	קנדה	פינלנד	פורטוגל	סלובקיה		
			רומניה	קפריסין		

הערה לטבלה נ9: עקב מחסור בנתונים גלויים לא מוצג הרווח לחפיסה בבריטניה ובגרמניה בשנים 2019,2020 אך ברור על פי נתוני השנים הקודמות כי הרווח במדינות אלה נמוך בהרבה מהרווח לחפיסה בישראל.